

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การฝึกสอนมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการเตรียมครู แต่เป็นประสบการณ์ใหม่ที่สามารถสร้างปัญหาที่ยากให้แก่นักศึกษาครู ดังนั้น การจัดการฝึกสอนของสถาบันฝึกหัดครูจึงต้องอยู่ภายใต้การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์จากสถาบันฝึกหัดครู และครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนฝึกสอนอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้นักศึกษาฝึกสอนจะได้เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนในชั้นต่าง ๆ เช่น การเตรียมตัวสอน การทำบันทึกการสอน การกำหนดจุดประสงค์ในการสอน วิธีดำเนินการสอนและกิจกรรม การใช้สื่อการสอน การวัดผลและประเมินผล การสอน การปรับปรุงบุคลิกภาพ และการมีมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ ในโรงเรียนฝึกสอน

การช่วยเหลือแนะนำจากอาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยงบางอย่างอาจสอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาฝึกสอน แต่บางอย่างนักศึกษาฝึกสอนอาจไม่ต้องการ เลยก็ได้ เอกสารงานวิจัยที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับความต้องการของนักศึกษาฝึกสอนโดยตรงมีน้อยมาก แต่จะมีปรากฏบางส่วนอยู่ในงานวิจัยที่ว่าด้วยปัญหาการฝึกสอน และสมรรถภาพทางการสอนของนักศึกษาฝึกสอน ส่วนในชั้นความช่วยเหลือแนะนำนั้น ก็ปรากฏในเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวกับภาระหน้าที่และบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ และของครูพี่เลี้ยงซึ่งมีอยู่พอสมควร แต่งานวิจัยเปรียบเทียบระหว่างความช่วยเหลือที่นักศึกษาฝึกสอนต้องการ กับความช่วยเหลือที่อาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยงให้แก่ศึกษาฝึกสอนตามภาระหน้าที่และบทบาทของตนนั้น ยังไม่มี ดังนั้นผู้วิจัยจะขอเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ 5 ชิ้นด้วยกัน คือ

1. เกี่ยวกับความต้องการการนิเทศของนักศึกษาฝึกสอน
2. เกี่ยวกับปัญหาการฝึกสอน
3. เกี่ยวกับสมรรถภาพของนักศึกษาฝึกสอน

4. เกี่ยวกับการกระทำที่และบทบาทของอาจารย์นิเทศก์
5. เกี่ยวกับการกระทำที่และบทบาทของครูพี่เลี้ยง

เกี่ยวกับความต้องการการนิเทศของนักศึกษาฝึกสอน

มีงานวิจัยที่กล่าวถึงความต้องการการนิเทศของนักศึกษาฝึกสอนโดยตรงอยู่เพียงเรื่องเดียว คือ "ความต้องการการนิเทศการฝึกสอนของนิสิตครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" ที่ สุจริต เพียรชอบ และอัจฉรา ประไพตระกูล ได้ทำการวิจัยไว้ในปีการศึกษา 2520-2521 โดยมีวัตถุประสงค์คือ เพื่อศึกษาความต้องการการนิเทศของนิสิตฝึกสอน คณะครุศาสตร์ ว่ามีค่านิยม และปริมาณความต้องการในแต่ละค่านิยมมากน้อยเพียงใด เพื่อเปรียบเทียบความต้องการการนิเทศของนิสิตฝึกสอนคณะครุศาสตร์ ในปีการศึกษา 2520 กับปีการศึกษา 2521 และเพื่อเสนอแนะแนวทางการนิเทศและการจัดประสบการณ์วิชาชีพในคณะครุศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นนิสิตชั้นปีที่ 4 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ฝึกสอนแล้วในปีการศึกษา 2520 จำนวน 390 คน และในปีการศึกษา 2521 จำนวน 303 คน รวมทั้งสิ้น 693 คน นำข้อมูลที่ได้ออกมาหาค่าเฉลี่ย-น้ำหนักความต้องการการนิเทศของนิสิตในค่านิยมต่าง ๆ และทดสอบนัยสำคัญของค่าเฉลี่ย-น้ำหนักความต้องการของนิสิตทั้งสองกลุ่ม โดยใช้ค่า t.

ผลการวิจัยเกี่ยวกับช่วงเวลาที่นิสิตต้องการความช่วยเหลือจากอาจารย์นิเทศก์นั้นพบว่า นิสิตที่ฝึกสอนในปีการศึกษา 2520 และ 2521 ต้องการความช่วยเหลือในช่วงเวลาสองสัปดาห์แรกของการฝึกสอนอยู่ในระดับมากที่สุด และมากตามลำดับ และเมื่อพิจารณาถึงความต้องการของนิสิตในค่านิยมต่าง ๆ แต่ละค่านิยมพบว่า นิสิตต้องการความช่วยเหลือในค่านิยมเนื้อหาวิชาที่จะสอนในระดับมาก ส่วนในค่านิยมอื่น ๆ คือ ค่านิยมวิธีการและเทคนิคการสอน ค่านิยมสื่อการสอน ค่านิยมการวัดและประเมินผลการสอน ค่านิยมการปรับปรุงบุคลิกภาพ ค่านิยมวินัยและการปกครองชั้นเรียน ค่านิยมกิจกรรมเสริมหลักสูตร ค่านิยมการสร้างมนุษยสัมพันธ์ นิสิตมีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบความต้องการของนิสิตทั้งสองกลุ่มพบว่า นิสิตฝึกสอนในปีการศึกษา 2521 ต้องการความช่วยเหลือมากกว่านิสิตฝึกสอน

ปีการศึกษา 2520 ในด้านเนื้อหาวิชา วิธีการและเทคนิคการสอน สื่อการสอน การปรับปรุงบุคลิกภาพ ด้านวินัยและการปกครองชั้นเรียน และด้านมนุษยสัมพันธ์ ส่วนในด้านอื่น ๆ นิสิตทั้งสองกลุ่มต้องการความช่วยเหลือพอ ๆ กัน

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อให้สอดคล้องกับผลงานวิจัยครั้งนี้ ต่อกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ดังนี้

1. สถาบันผลิตครู ควรจะอำนวยความสะดวกเพื่อให้อาจารย์นิเทศก์ได้ออกไปนิเทศการสอนระหว่างสองสัปดาห์แรก ควรจัดตั้งศูนย์วิทยาการฝึกสอน (Student Teaching Resource Center) ขึ้น เพื่อเป็นแหล่งรวมสิ่งจำเป็นที่จะใช้ในการฝึกสอน ควรฝึกและเปิดโอกาสให้นักศึกษาผลิตและใช้สื่อการสอน และควรจัดบริการด้านสื่อการสอนแก่คณาจารย์ของสถาบันให้คล่องตัวยิ่งขึ้น ควรกระตุ้นและหาวิธีการให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการของสถาบันให้มากขึ้น

2. คณาจารย์ในสถาบันผลิตครู ควรให้โอกาสนักศึกษาได้ศึกษาเนื้อหาที่ปรากฏอยู่ในหลักสูตรแบบเรียนในระดั้มที่จะฝึกสอน ฝึกนักศึกษาให้ทำสื่อการสอน ควรเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักศึกษาในอันที่จะพลิกแพลงวิธีสอน ใช้สื่อการสอน และวัดผลการสอน

3. อาจารย์นิเทศก์ ควรตรวจบันทึกการสอนก่อนนักศึกษาลงมือสอน และหาเวลาพบปะนักศึกษาเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่จะสอนบ้าง ควรเน้นนักศึกษาฝึกสอนเกี่ยวกับการปรับปรุงบุคลิกภาพ การสร้างมนุษยสัมพันธ์ การเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนฝึกสอน การปกครองชั้นเรียน¹

¹ สุจริต เพ็ชรชอบ และอัจฉรา ประไพตระกูล, รายงานการวิจัยเรื่องความต้องการการนิเทศของนิสิตครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522). (อักษำเนา).

เกี่ยวกับปัญหาการฝึกสอน

งานวิจัยที่เกี่ยวกับปัญหาการฝึกสอนและข้อยุ่งยากในการฝึกสอนของนิสิตนักศึกษา-ครู จากสถาบันฝึกหัดครูที่ออกไปฝึกสอนตามโรงเรียนต่าง ๆ นั้น ได้มีผู้สนใจและทำการวิจัยไว้มากพอสมควร งานวิจัยที่พอจะเป็นเครื่องชี้ให้เห็นความต้องการของนักศึกษาฝึกสอน ใ้ค้บ้างก็มีดังต่อไปนี้ คือ

ในปี พ.ศ.2506 จิตสมร ชุมอินทรจักร ต้องการทราบถึงความคิดเห็นของนิสิตฝึกสอนคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ออกไปฝึกสอนในโรงเรียนมัธยม และความคิดเห็นของอาจารย์ช่วยฝึกสอนว่ามีปัญหาในการ เป็นพี่เลี้ยงนิสิตฝึกสอนอย่างไร จึงได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาและความยุ่งยากที่นิสิตฝึกสอนประสบในการฝึกสอนระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีการศึกษา 2506" โดยเก็บข้อมูลจากการบันทึกปัญหาของนิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ออกไปฝึกสอนในปีการศึกษา 2506 จำนวน 157 คน และอาจารย์พี่เลี้ยง 130 คน และผลการวิจัยได้พบว่า ในขณะที่ทำการฝึกสอน นิสิตประสบปัญหาในด้านการเตรียมการสอน การทำบันทึกการสอน กลวิธีสอน การจัดหาอุปกรณ์การสอน การปกครองชั้นเรียน และบุคลิกภาพของนิสิตฝึกสอน และในขณะเดียวกันอาจารย์พี่เลี้ยงก็เห็นว่า นิสิตบกพร่องในด้านการสอน การปกครองชั้นเรียน และบุคลิกภาพ พร้อมทั้งได้แนะนำเกี่ยวกับการวางแผนการสอน การควบคุมชั้น ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งได้เสนอแนะให้นิสิตฝึกฝนการพูดก่อนออกฝึกสอน

ผู้วิจัยได้เสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการ เรียนของนิสิตในรายวิชาวิธีสอนว่า ควรมีการฝึกฝน สาธิต และกิจกรรมเกี่ยวกับการฝึกหัดสอนให้มากขึ้น เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ และการเตรียมตัวของนิสิต นอกจากนั้น อาจารย์นิเทศก์ควรไปนิเทศให้บ่อยครั้งขึ้น ¹

¹ จิตสมร ชุมอินทรจักร, "ปัญหาและความยุ่งยากที่นิสิตฝึกสอนประสบในการฝึกสอนระดับมัธยมศึกษา ปีการศึกษา 2506." (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์บัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2506).

อีก 2 ปีต่อมา คือ พ.ศ.2508 พุจิตต์ สัตย์สงวน ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การสำรวจความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนิสิตฝึกสอนคณะครุศาสตร์ กับการฝึกสอน ปีการศึกษา 2508" โดยมีความมุ่งหมายเพื่อต้องการทราบความคิดเห็นของนิสิตเกี่ยวกับโครงการฝึกสอน โรงเรียนฝึกสอน วิธีสอน และตัวนิสิตเอง และเพื่อทราบข้อเสนอแนะในการฝึกสอนของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จากการตอบแบบสอบถามของนิสิตฝึกสอนจำนวน 170 คน ผู้วิจัยพบว่า เกี่ยวกับโครงการฝึกสอนของคณะนั้น นิสิตฝึกสอนมีความเห็นว่า คณะและโรงเรียนฝึกสอนควรจะมีการประชุมวางแผนร่วมกันให้ดีกว่านี้ก่อนส่งนิสิตไปฝึกสอน เกี่ยวกับโรงเรียนฝึกสอน นิสิตเห็นว่า โรงเรียนและนักเรียนให้ความร่วมมือกับนิสิตฝึกสอนเป็นอย่างดีในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง นิสิตฝึกสอนรู้สึกว่าคุณเองทำการสอนได้ไม่ดีเท่าที่ควร

ผู้วิจัยได้เสนอแนะว่า นิสิตฝึกสอนควรจะได้ทราบถึงระดับชั้นและโรงเรียนที่จะออกไปฝึกสอนล่วงหน้าอย่างน้อย 1 เดือน ควรจะได้สังเกตการสาธิตวิธีสอนวิชาต่าง ๆ ก่อนออกฝึกสอน ผู้สอนวิชาวิธีสอนควรมีแนวความคิดเกี่ยวกับเทคนิคและกลวิธีสอนไม่แตกต่างจากอาจารย์นิเทศก์ อาจารย์นิเทศก์ไม่ควรมีการสอบสอน ควรใช้วิธีเก็บคะแนนจากการไปดูการสอน และควรไปดูการสอนให้บ่อยครั้ง และมีเวลาให้คำปรึกษาแก่นิสิตฝึกสอนอย่างเพียงพอ¹

ในปีเดียวกัน จัก ฤทธิ์ไธสง ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การสำรวจทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครูประกาศนียบัตรวิชาการศึกษามีต่อการฝึกสอนตามโครงการฝึกหัดครูชนบท" เพื่อที่จะทราบถึงปัญหาและความต้องการของนักศึกษาฝึกสอนที่จะมีส่วนสัมพันธ์กับความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการฝึกสอนตามโครงการฝึกหัดครูชนบท โดยใช้แบบสอบถามกับนักศึกษาฝึกสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาของวิทยาลัยครู 4 แห่ง จำนวน 408 คน ผู้วิจัยพบว่า นักศึกษาฝึกสอนมีทัศนคติที่ดีต่อการออกไปฝึกสอนชนบท แต่ต้องทำงานหนักมากตาม

¹ พุจิตต์ สัตย์สงวน, "การสำรวจข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนิสิตฝึกสอนคณะครุศาสตร์ กับการฝึกสอนปีการศึกษา 2508." (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2508).

คำสั่งของโรงเรียนฝึกสอน อาจารย์นิเทศก์จากวิทยาลัยมีน้อยทำให้ขาดความช่วยเหลือแนะนำอย่างเพียงพอ รวมทั้งเกิดข้อขัดแย้งกันระหว่างคำแนะนำของอาจารย์นิเทศก์กับคำแนะนำของครูพี่เลี้ยง ทำให้นักศึกษาฝึกสอนปฏิบัติตนไม่ถูก

ผู้วิจัยได้เสนอแนะว่า เพื่อให้นักศึกษาฝึกสอนปฏิบัติงานในโครงการฝึกหัดครูชนบท ได้ดีขึ้นวิทยาลัยควรจัดเพิ่มวิชาที่จำเป็นต้องใช้ในการฝึกสอนเกี่ยวกับหลักสูตร แบบเรียน และหน้าที่ของนักศึกษาฝึกสอนในชนบทล่วงหน้าก่อนออกฝึกสอน¹

ในขณะเดียวกัน เกี่ยวกับโครงการฝึกหัดครูชนบทนั้น มังกร ชาติประชา ก็ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของนักเรียนฝึกสอนต่อโครงการฝึกหัดครูชนบท ในพระนครธนบุรี ปีการศึกษา 2508" โดยมุ่งศึกษาถึงความต้องการและความคิดเห็น ในขณะที่นักศึกษาฝึกสอนของวิทยาลัยครูในเขตพระนครและธนบุรีออกทำการฝึกสอน ผู้วิจัยพบว่า นักศึกษาฝึกสอนต้องการการนิเทศอย่างใกล้ชิดจากบุคลากรทุกฝ่าย ทั้งอาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยง ต้องการความสนับสนุนในค้ำกำลังใจ และคำแนะนำในค้ำอุปกรณีสื่อการสอน ทั้งจากสถาบันฝึกหัดครูและจากโรงเรียนฝึกสอน²

ต่อมาในปี พ.ศ.2513 สุจิตต์ หนูนัทก็ ได้พยายามศึกษาปัญหาเดียวกันนี้ให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น โดยได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการฝึกสอนในโครงการฝึกหัดครูชนบท ในจังหวัดพระนครและธนบุรี" เพื่อให้ครอบคลุมปัญหาการฝึกสอนทุกค้ำ ทั้งในค้ำปัญหาที่เกิดขึ้นในการค้ำเนินการสอนและการพัฒนาท้องถิ่นในโครงการฝึกหัดครูชนบท และค้ำหน้าที่และความรับผิดชอบของครูพี่เลี้ยง ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือค้ำเนินการ และจาก

¹ จิต ฤทธิไธสง, "การสำรวจทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครูประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา ที่มีต่อการฝึกสอนตามโครงการฝึกหัดครูชนบท." (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, 2509).

² มังกร ชาติประชา, "ความคิดเห็นของนักเรียนฝึกสอนต่อโครงการฝึกหัดครูชนบทในพระนครธนบุรี ปีการศึกษา 2508." (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2509).

กลุ่มประชากรคือ ครูพี่เลี้ยง 113 คน และนักศึกษาฝึกสอน 420 คน ของวิทยาลัยครูในเขต พระนครและธนบุรี ผู้วิจัยพบว่า นักศึกษาฝึกสอนมีปัญหาในด้านเทคนิคและกลวิธีสอน ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ขาดความสามารถในการผลิตและการใช้อุปกรณ์การสอน ในด้านครูพี่เลี้ยง ส่วนใหญ่ไม่ทราบบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเอง และมีชั่วโมงสอนมาก ไม่อาจให้คำแนะนำแก่นักศึกษาฝึกสอนได้อย่างเพียงพอ รวมทั้งขาดความรู้ความสามารถในการแนะนำช่วยเหลือ¹

ต่อมา สาส์ทิพย์ ศรีสุทธิ ได้ศึกษาปัญหาของการฝึกสอนโครงการฝึกหัดครูชนบท ในท้องถิ่นชนบทจริง ๆ โดยได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการฝึกสอนในโครงการฝึกหัดครูชนบทของวิทยาลัยครูยะลา" โดยใช้แบบสอบถามกับนักศึกษาฝึกสอนวิทยาลัยครูยะลาจำนวน 110 คน ครูพี่เลี้ยง 110 คน และอาจารย์นิเทศก์ 9 คน มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือ เพื่อศึกษาหน้าที่และความรับผิดชอบของครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ ศึกษาปัญหาที่อาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกสอนประสบในระหว่างการฝึกสอน ศึกษาปัญหาและอุปสรรคของโครงการฝึกหัดครูชนบท ปัญหาเกี่ยวกับนักศึกษาฝึกสอนที่ผู้วิจัยพบก็คือ นักศึกษาฝึกสอนมีปัญหาในด้านขาดกลวิธีที่เหมาะสมในการสอน ไม่มีความมั่นใจในตนเอง ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ไม่ชวนช่วยทำอุปกรณ์การสอน มีปัญหาในการสร้างข้อทดสอบและการประเมินผล ไม่รู้จักนำผลการเรียนของนักเรียนมาปรับปรุงการสอนของตน ส่วนปัญหาในการนิเทศก็พบว่า ครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์มีการะรับผิดชอบมาก ไม่อาจให้คำปรึกษาแนะนำได้อย่างเพียงพอ และรวมทั้งไม่ค่อยมีโอกาสปรึกษาหารือเกี่ยวกับเรื่องที่จะต้องนิเทศ²

¹ สุจิตต์ หนูนภักดิ์, "ปัญหาการฝึกสอนในโครงการฝึกหัดครูชนบท ในจังหวัดพระนครและธนบุรี," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513).

² สาส์ทิพย์ ศรีสุทธิ, "ปัญหาการฝึกสอนในโครงการฝึกหัดครูชนบทของวิทยาลัยครูยะลา," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2515).

ในปีต่อมาคือ พ.ศ.2516 สวัสดิ์ ทรัพย์จางง ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์นิเทศก์เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการฝึกหัดครูชนบท ของวิทยาลัยครูทั่วประเทศ ปีการศึกษา 2515" โดยได้ส่งแบบสอบถามถึงอาจารย์นิเทศก์ของวิทยาลัยครู 25 แห่งทั่วประเทศ จำนวน 78 คน และได้ตั้งจุดมุ่งหมายไว้เพื่อจะศึกษาปัญหาในการดำเนินงานตามโครงการฝึกหัดครูชนบทของวิทยาลัยครูทั่วประเทศ สำหรับผลการวิจัยบางส่วนที่เกี่ยวกับปัญหาการฝึกสอนของนักศึกษาฝึกสอนนั้น ผู้วิจัยพบว่า อาจารย์นิเทศก์มีความเห็นว่า นักศึกษาฝึกสอนยังขาดความสามารถอยู่หลายด้านคือ ขาดเทคนิคการสอนที่ดี ขาดความแม่นยำในเนื้อหาวิชาที่สอน ขาดความสามารถในการผลิตและใช้อุปกรณ์ ขาดความสามารถในการปกครองชั้น ขาดความสามารถในการวัดผลและประเมินผลการสอน และบกพร่องในความประพฤติหลายด้าน เช่น ค่านิยมสัมพันธ เป็นต้น¹

ในปีถัดมา สมพร สุขแสน ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการสอนวิชาสังคมศึกษาของนักศึกษาฝึกสอนวิทยาลัยครูเพชรบุรี" โดยกำหนดจุดประสงค์ของการวิจัยไว้ว่า เพื่อศึกษาปัญหาการสอนวิชาสังคมศึกษาของนักศึกษาฝึกสอนในค้ำต่าง ๆ คือ ความเข้าใจในหลักสูตร การทำบันทึกการสอนและกิจกรรมการสอน การผลิตและการใช้อุปกรณ์ ตลอดจนการประเมินผล เพื่อศึกษาการดำเนินงานนิเทศการสอน และปัญหาของนักศึกษาฝึกสอนอันเกิดจากการนิเทศของครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ โดยใช้แบบสอบถามกับนักศึกษาฝึกสอน 198 คน อาจารย์นิเทศก์ 17 คน และครูพี่เลี้ยง 155 คน ผู้วิจัยพบว่าในปัญหาการสอนค้ำต่าง ๆ คือ ความเข้าใจในเนื้อหาวิชา การทำบันทึกการสอนและกิจกรรมการสอน การผลิตและการใช้อุปกรณ์การสอน และการประเมินผลนั้น ตามความคิดเห็นของอาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยงเห็นว่า นักศึกษาฝึกสอนมีความสามารถระดับปานกลาง แต่ตัวนักศึกษาฝึกสอนเห็นว่าตนมีความสามารถในค้ำต่าง ๆ ดังกล่าวนั้นในระดับดีและปานกลาง ส่วนความคิด-

¹ สวัสดิ์ ทรัพย์จางง, "การศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์นิเทศก์เกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานโครงการฝึกหัดครูชนบท ของวิทยาลัยครูทั่วประเทศ ปีการศึกษา 2515," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการพัฒนารัฐบาล บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตร - ศาสตร์, 2516).

เห็นที่มีต่อการนิเทศ กลุ่มประชากรทั้ง 3 ฝ่ายเห็นว่า อาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยงปฏิบัติ
ต่อนักศึกษาฝึกสอนระดับปานกลาง

ผู้วิจัยได้เสนอแนะให้สถาบันฝึกหัดครูจัดเตรียมนักศึกษาให้พร้อมก่อนออกฝึกสอน
อาจารย์นิเทศก์ควรมีความสามารถที่จะนิเทศ ครูพี่เลี้ยงต้องสนใจการฝึกสอนและปรับปรุง
งานสอนของตนอยู่ตลอดเวลา ผู้นิเทศก์ทั้งสองฝ่ายควรร่วมมือและประสานงานกันอย่างใกล้ชิด
ชิต¹

ในปี พ.ศ.2518 ประพนม เกษชัย ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการฝึกสอนของ
นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่" โดยส่งแบบสอบถามนักศึกษจำนวน 170
คน และได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ว่า เพื่อศึกษาปัญหาการฝึกสอน เพื่อเปรียบเทียบปัญหาของ
นักศึกษฝึกสอนที่เคยเป็นครูกับที่ไม่เคยเป็นครูมาก่อน ผู้วิจัยพบว่า นักศึกษาไม่สู้มีปัญหาเกี่ยว-
กับการฝึกสอนมากนัก ปัญหาการฝึกสอนส่วนใหญ่มักจะเกี่ยวกับ เทคนิคและกลวิธีสอน อุปกรณ์
การสอน โครงการจัดการฝึกสอนของคณะ และการควบคุมชั้นเรียน และเมื่อศึกษาเปรียบเทียบ
เทียบ ผู้วิจัยพบว่า นักศึกษาที่มีวุฒิเคิม ม.ศ.5 และที่ไม่เคยเป็นครูมาก่อน จะประสบปัญหา
ในการฝึกสอนมากกว่านักศึกษาที่มีวุฒิเคิม ป.ศ.ชั้นสูง และผู้ที่เคยเป็นครูมาก่อนตามลำดับ
ผู้วิจัยได้เสนอแนะให้ปรับปรุงโครงการฝึกสอนของคณะ และคุณภาพของอาจารย์นิเทศก์
โดยเฉพาะให้มีโครงการสัมมนาอาจารย์นิเทศก์ และต้องการอาจารย์นิเทศก์ที่มีประสบการณ์
และมีความรู้เกี่ยวกับการนิเทศเป็นอย่างดี²

ในปีเดียวกันนี้ก็มีผู้ศึกษาปัญหาที่คล้ายคลึงกัน คือ นาทยา ภัทรแสงไทย ได้ทำ

¹ สมพร สุขแสน, "ปัญหาการสอนวิชาสังคมศึกษาของนักศึกษาฝึกสอนวิทยาลัยครู
เพชรบุรี," (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลง-
กรณ์มหาวิทยาลัย, 2517).

² ประพนม เกษชัย, "ปัญหาการฝึกสอนของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย-
เชียงใหม่," (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518).

วิจัยเรื่อง " ปัญหาการฝึกสอนของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร" แต่ใช้กลุ่มประชากรที่แตกต่างออกไป คือแทนที่จะใช้แบบสอบถามถามนักศึกษาอย่างเดี่ยว จำนวน 57 คน ใ้ถามอาจารย์นิเทศก์อีก 17 คน อาจารย์พี่เลี้ยง 55 คน และมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างออกไปคือเพื่อศึกษาปัญหาการฝึกสอนของนักศึกษา ปัญหาการดำเนินงานของอาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยง รวมทั้งเปรียบเทียบปัญหาของประชากรทั้ง 3 กลุ่ม ผู้วิจัยพบว่า อาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยงมีประสบการณ์ในการนิเทศน้อย และมีงานที่ต้องรับผิดชอบที่นอกเหนือจากการนิเทศฝึกสอนอีกมาก ทำให้ไม่มีเวลาให้คำแนะนำนักศึกษาฝึกสอนเพียงพอ อาจารย์นิเทศก์และนักศึกษาฝึกสอนมีความเห็นตรงกันว่า ความสามารถในการสร้างข้อทดสอบเป็นปัญหามาก ส่วนปัญหาอื่น ๆ คือ การตั้งจุดมุ่งหมายในการสอน ความแม่นยำในเนื้อหาวิชา การใช้อุปกรณ์ กลวิธีสอน และความสามารถในการแก้ปัญหาส่วนตัวของนักเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาที่อาจารย์นิเทศก์และนักศึกษาฝึกสอนมีความเห็นขัดแย้งกันก็คือ อาจารย์นิเทศก์เห็นว่า ความสามารถหรือความสนใจในการเตรียมการสอนเป็นปัญหามาก แต่นักศึกษาเห็นว่า เป็นปัญหาน้อย อาจารย์พี่เลี้ยงมีความเห็นว่า อาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ไม่มีใครมีความสัมพันธ์กันมากนัก นักศึกษาฝึกสอนยังมีบุคลิกภาพและการแต่งกายไม่เหมาะสม

ผู้วิจัยเสนอแนะว่า นอกจากจะต้องเพิ่มจำนวนอาจารย์นิเทศก์ให้มากขึ้นแล้ว ควรลดงานรับผิดชอบด้านอื่นของอาจารย์นิเทศก์ให้น้อยลง เพื่อจะได้มีเวลาสำหรับงานนิเทศฝึกสอนให้มากขึ้น¹

ต่อมาเมื่อ พ.ศ.2519 พิศวง ธรรมพินทา ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการฝึกสอนของวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา" โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะสำรวจปัญหาการฝึกสอนและความต้องการของนักศึกษาฝึกสอน อาจารย์นิเทศก์ และครูพี่เลี้ยง ผู้วิจัยได้ใช้

¹ นาคยา ภัทรแสงไทย, "ปัญหาการฝึกสอนของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518).

แบบสอบถามกับนักศึกษาฝึกสอนจำนวน 187 คน อาจารย์นิเทศก์ 28 คน ครูพี่เลี้ยง 40 คน มีผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาของนักศึกษาฝึกสอนคือ นักศึกษาฝึกสอนขาดทักษะที่สำคัญในการสอน เช่นในด้านการ เขียนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เทคนิคและกลวิธีสอน การจัดกิจกรรม การใช้อุปกรณ์การสอน และการวัดผลและการประเมินผลการสอน ปัญหารองลงไปคือ ปัญหาในด้านบุคลิกภาพ การจัดและปกครองชั้นเรียน ด้านมนุษยสัมพันธ์ นักศึกษาฝึกสอนต้องการความอบอุ่นจากอาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยง ต้องการคำแนะนำความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ให้มากกว่านี้ รวมทั้งต้องการการประเมินผลการฝึกสอนอย่างยุติธรรม ผู้วิจัยเสนอแนะให้มีการปรับปรุงโครงการฝึกสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในทุกด้าน โดยเฉพาะการจัดประชุมสัมมนาอาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยง เพื่อให้เข้าใจบทบาทของตนเองและปฏิบัติหน้าที่สนองความต้องการของนักศึกษายิ่งขึ้น ¹

ในปี พ.ศ.2520 พิชรินทร์ ลาวัณยกุล ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการสอนของนิสิตฝึกสอนวิชาพลศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัญหาการสอนของนิสิตฝึกสอนวิชาพลศึกษา จากแบบสอบถามที่ส่งไปยังอาจารย์นิเทศก์ 11 คน อาจารย์พี่เลี้ยง 29 คน และนิสิตฝึกสอน 61 คน และในค้ำของนิสิตฝึกสอนนั้น ผู้วิจัยพบว่า มีปัญหาในการตั้งวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม การจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ การเลือกวิธีสอนให้เหมาะสมกับกิจกรรมและสภาพของนักเรียน อุปกรณ์ไม่เพียงพอ และปัญหาในการเก็บรักษาอุปกรณ์ ในค้ำอาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยงนั้น ผู้วิจัยพบว่า มีปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่รับผิดชอบมาก ทำให้ไม่มีเวลาให้คำแนะนำนิสิตฝึกสอน รวมทั้งขาดการประสานงานในเรื่องการฝึกสอนของนิสิต ผู้วิจัยได้เสนอแนะให้เตรียมนิสิต

¹ พิศวง ธรรมพันทา, "ปัญหาการสอนของวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519).

ให้พร้อมก่อนที่จะส่งออกฝึกสอน รวมทั้งให้จัดประชุมสัมมนาเพื่อการประสานงานอย่างใกล้ชิดอีกด้วย¹

ในปีเดียวกันนี้เอง อัจฉรา ประไพตระกูล และคณะ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ของนิสิตคณะครุศาสตร์ ปีการศึกษา 2520" เป็นการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการฝึกสอนของนิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทั้งคณะ ซึ่งนอกจากจะศึกษาปัญหาแล้ว ยังได้ศึกษาเปรียบเทียบปัญหาในแง่ต่าง ๆ เพิ่มเติมอีกด้วย โดยใช้แบบสอบถามนิสิตฝึกสอนในปีการศึกษา 2520 จำนวน 441 คน ผลการวิจัยพบว่า ในการฝึกสอนนิสิตฝึกสอนมีปัญหาบ้างในขั้นตอนต่อไปนี้คือ การเตรียมและทำการสอน การคุมชั้นเรียน สื่อการสอน การจัดเตรียมงานของคณะ และปัญหาเกี่ยวกับตัวนักเรียนตามลำดับ และที่ไม่เป็นปัญหาเลยก็คือ คำนวณที่ได้รับมอบหมายนอกเหนือจากการสอน อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียน(ครูพี่เลี้ยง) อาจารย์นิเทศก์ ตัวนิสิตและผู้ร่วมงาน และสถาบันฝึกประสบการณ์วิชาชีพ(โรงเรียนฝึกสอน) นิสิตสายวิชาคณิตศาสตร์มีปัญหาบ้างเกี่ยวกับตัวนักเรียน เมื่อเปรียบเทียบระยะแรกและระยะหลังการฝึกสอน นิสิตยังคงมีปัญหาบ้างในเรื่องเดิม แต่ความเป็นปัญหาน้อยลง นิสิตสายวิชาภาษาไทยยังคงมีปัญหามากกว่านิสิตสายวิชาอื่นในด้านการจัดเตรียมงานของคณะ การเตรียมและทำการสอน สื่อการสอน ตัวนิสิตและผู้ร่วมงาน และสถาบันฝึกประสบการณ์วิชาชีพ แต่เมื่อพิจารณาถึงปัญหาการนิเทศ นิสิตฝึกสอนคณะครุศาสตร์ ปีการศึกษา 2520 ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับอาจารย์นิเทศก์และอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียน(ครูพี่เลี้ยง)เลย²

¹ พชรินทร์ ลาวัณยกุล, "ปัญหาการสอนของนิสิตฝึกสอนวิชาพลศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาพลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520).

² อัจฉรา ประไพตระกูล และคนอื่น ๆ, ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนิสิตคณะครุศาสตร์ ปีการศึกษา 2520 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522).

ในปีต่อมา ฉลอง ทับศรี และคณะ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาและข้อเสนอแนะในการฝึกสอนของนักศึกษาฝึกสอนคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2521" โดยมีความมุ่งหมายในการวิจัยว่า เพื่อทราบปัญหา ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่าง ๆ จากนักศึกษาฝึกสอนเกี่ยวกับวิธีจัดการฝึกสอน กระบวนการฝึกสอน และรูปแบบของการฝึกสอน เพื่อนำไปปรับปรุงการฝึกสอนของคณะต่อไป ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามถามนักศึกษาที่ออกฝึกสอนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2521 จำนวน 174 คน พบว่า ปัญหาส่วนใหญ่ที่นักศึกษาต้องการให้แก้ไขเป็นเรื่องเกี่ยวกับการจัดการฝึกสอนและการสัมมนาฝึกสอน ข้อเสนอแนะ ปัญหาและความต้องการมากที่สุดและลดหลั่นลงไปตามลำดับก็คือ ในช่วงเดือนแรกของการฝึกสอนควรส่งอาจารย์ออกไปเยี่ยมให้ความอบอุ่นแก่นักศึกษาฝึกสอนโดยไม่ต้องนิเทศ ปัญหาจากการสัมมนาแต่ละครั้งควรแก้ไขให้เสร็จสิ้น มาตรฐานโรงเรียนฝึกสอนต่างกันมีอิทธิพลต่อการประเมินผลฝึกสอน ปรึกษาอาจารย์นิเทศก์ส่วนตัวดีกว่าการสัมมนา ปัญหาที่แก้ไขไม่ได้ไม่ควรนำเข้าสู่สัมมนา ควรแจ้งหัวข้อสัมมนาก่อนการสัมมนา ควรจัดสัมมนาครูใหญ่ครูพี่เลี้ยงเพื่อทำความเข้าใจกัน ควรมีตัวอย่างบันทึกการสอนวิชาเอกให้ดูเป็นตัวอย่าง ควรหาวิธีอื่นแทนการสัมมนา และมีปัญหาถ้าต้องเปลี่ยนตารางสอนเพื่อสอนให้อาจารย์นิเทศก์ดู นอกจากนี้ นักศึกษาส่วนใหญ่ยังมีความเห็นว่า นักศึกษากลุ่มที่มีพื้นความรู้ ป.กศ.ชั้นสูง และที่ได้เคยสอนมาก่อนควรฝึกทักษะการสอนแบบจุลภาค โดยไม่ต้องออกฝึกสอนจริง ¹

เกี่ยวกับสมรรถภาพในการสอนของนักศึกษาฝึกสอน

งานวิจัยเกี่ยวกับสมรรถภาพของนักศึกษาฝึกสอนมีส่วนเกี่ยวข้องกับความต้องการการนิเทศและสิ่ง que นักศึกษาฝึกสอนได้รับจากการนิเทศอยู่มาก หากนักศึกษาฝึกสอนมีสมรรถภาพในการสอนค้ำใจอย่างไร อาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยงก็จะได้นิเทศได้เหมาะสมตามสมรรถภาพของนักศึกษาฝึกสอนในค้ำใจนั้นอย่างนั้น อย่างไรก็ตาม มีงานวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้

¹ ฉลอง ทับศรี และคนอื่น ๆ. "รายงานการวิจัยเรื่องปัญหาและข้อเสนอแนะในการฝึกสอนของนักศึกษาฝึกสอนคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2521." ศึกษาศาสตร์สาร 1 (มีนาคม-มิถุนายน 2522) : 50-61.

อยู่เพียงเรื่องเดียวคือ "ความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพในการสอนของนักศึกษาครู ระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง" ซึ่ง สุทธิ ประจักษ์ดี ได้วิจัยเมื่อปี พ.ศ. 2520 โดยได้สำรวจความเห็นและสภาพที่เป็นจริงในเรื่องนี้จาก นักศึกษาระดับ ป.กศ.ชั้นสูง ที่ผ่านการฝึกสอนมาแล้วในปีการศึกษา 2520 ครูใหญ่ ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ในกลุ่มวิทยาลัยครูภาคกลาง รวมทั้งสิ้น 783 คน ได้มุ่งสำรวจความคิดเห็นและสภาพที่เป็นจริงเกี่ยวกับสมรรถภาพในการสอนด้านต่าง ๆ และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มประชากร ผลการวิจัยปรากฏว่า

ความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพทางวิชาการ นักศึกษาครูควรมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่สอนเป็นอย่างดี ความสำคัญรองลงไปได้แก่ การค้นคว้าหาความรู้อยู่เสมอ การศึกษาเพิ่มเติมในวิชาที่สอน ความแม่นยำในเนื้อหา แต่ในสภาพที่เป็นจริง นักศึกษาฝึกสอนได้ใช้ตำราและแบบเรียนมากที่สุด ส่วนความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่สอน ความสามารถในการเขียนจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม เป็นสิ่งที่นักศึกษาครูมีความรู้และปฏิบัติรองลงมา

เกี่ยวกับสมรรถภาพในการถ่ายทอดความรู้ นักศึกษาครูควรมีความสามารถและทักษะในการจูงใจผู้เรียนมากที่สุด ความสามารถและทักษะในการสอนให้นักเรียนรู้จักแก้ปัญหา การใช้กระดานดำ การสอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ การนำเข้าสู่บทเรียน การแสดงท่าทางประกอบการสอน การสรุปบทเรียน เป็นความสำคัญรองลงมาตามลำดับ แต่ในสภาพที่เป็นจริง สิ่งที่นักศึกษาฝึกสอนมีความสามารถและทักษะมากที่สุดได้แก่ ความสามารถและทักษะในการใช้กระดานดำ รองลงมาคือความสามารถและทักษะในการนำเข้าสู่บทเรียน

เกี่ยวกับการวางแผนการสอน ตามความคิดเห็นและสภาพที่เป็นจริงพบว่า นักศึกษาฝึกสอนได้กำหนดจุดประสงค์ของการสอนไว้ทุกครั้ง

เกี่ยวกับการจัดการสอนและการจัดห้องเรียน กลุ่มประชากรมีความเห็นว่า นักศึกษาฝึกสอนควรจะสามารถในการสร้างบรรยากาศที่ดีในห้องเรียน แต่ในสภาพที่เป็นจริง นักศึกษาฝึกสอนมีความรู้ความสามารถและปฏิบัติในการทำโครงการสอน บันทึกการสอน และความสามารถนำไปปฏิบัติได้มากที่สุด

เกี่ยวกับการตัดสินใจในการสอน กลุ่มประชากรมีความเห็นว่า นักศึกษาฝึกสอนควรกล้าแสดงความคิดเห็นและกระทำในสิ่งที่มีเหตุผลมากที่สุด แต่ในสภาพที่เป็นจริงพบว่า นักศึกษาฝึกสอนมีอารมณ์มั่นคงและควบคุมอารมณ์ได้

เกี่ยวกับการประเมินผลการสอน มีความคิดเห็นว่า นักศึกษาฝึกสอนควรจะได้นำผลการประเมินมาปรับปรุงการสอนใหม่ แต่ในสภาพที่เป็นจริงแล้วพบว่า นักศึกษาฝึกสอนได้ใช้วิธีการต่าง ๆ ในการประเมินผลการสอนมากที่สุด¹

เกี่ยวกับภาระหน้าที่และบทบาทของอาจารย์นิเทศก์

ความต้องการการนิเทศการฝึกสอนและความช่วยเหลือที่ได้รับของนักศึกษาฝึกสอน นับเป็นความผูกพันโดยตรงกับภาระหน้าที่และบทบาทของอาจารย์นิเทศก์จากสถาบันฝึกหัดครู ผู้ซึ่งให้การนิเทศนักศึกษาตลอดช่วงเวลาการฝึกสอน คำแนะนำของอาจารย์นิเทศก์บางอย่างอาจสอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาฝึกสอน และความต้องการของนักศึกษาวางอย่างอาจนอกเหนือไปจากภาระหน้าที่และบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ก็มี

เอกสารเกี่ยวกับการนิเทศการฝึกสอนส่วนใหญ่ก็ชี้ให้เห็นภาระหน้าที่และบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ไว้คล้ายคลึงกัน ซึ่งพอจะยกมาประกอบเพื่อให้สอดคล้องกับการวิจัยครั้งนี้ได้ตามสมควร ดังนี้

นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ กล่าวไว้ในหนังสือ "ประสบการณ์วิชาชีพ" ว่า บทบาทของอาจารย์นิเทศก์ควรมีอยู่ 3 ประการ คือ

1. บทบาทในการเป็นนักประชาสัมพันธ์ของสถาบันผลิตครู อาจารย์นิเทศก์อยู่ในฐานะเป็นตัวแทนของสถาบันผลิตครูที่ไปเกี่ยวข้องกับโรงเรียนฝึกสอน ดังนั้นจะต้องสร้างความเข้าใจอันดีกับโรงเรียนเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการฝึกสอนเท่านั้น โดยไม่ก้าวล่วง

¹ สุทธิ ประจงศักดิ์, "ความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพในการสอนของนักศึกษาคูาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชา-บริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520).

งานของโรงเรียน แต่จะสนทนากับครูในโรงเรียนในเรื่องโปรแกรมการฝึกสอน อำนาจ ความสะดวกแก่ครูในโรงเรียนโดยให้ชาวสารการฝึกสอน อาจารย์นิเทศก์จะต้องสร้างความสัมพันธ์อันดีกับหน่วยงานและบุคลากรในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอน เป็นผู้นำเพื่อ ดำเนินการฝึกสอนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน เช่น ร่วมประชุมสัมมนา แสดงความคิดเห็น อภิปราย ชี้แจงให้บุคลากรทุกฝ่ายได้ทราบเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และโครงการฝึกสอน ของสถาบันผลิตครู

2. บทบาทในค้ำเป็นผู้นิเทศงานทางวิชาการแก่นิสิตและนักศึกษาฝึกสอน โดยให้ความช่วยเหลือทางวิชาการ ให้ความเข้าใจในหลักสูตร วิธีการสอน กิจกรรมต่าง ๆ แก่นักศึกษาฝึกสอน อาจารย์นิเทศก์จะต้องช่วยแนะนำปรึกษา ตรวจสอบ วิเคราะห์ และ กระตุ้นความสามารถของนักศึกษาฝึกสอน ช่วยเหลืออย่างเป็นกันเอง รวมทั้งชี้แจงให้ นักศึกษาฝึกสอนเข้าใจหน้าที่และบทบาทของตนเอง การไปสังเกตการสอนควรมีการตกลง ล่วงหน้าให้เข้าใจและจะต้องถือว่าการนิเทศไม่ใช่การจับผิด เป็นการช่วยเหลือให้นักศึกษา สอนดีขึ้น และเป็นการประเมินผลการฝึกสอนเป็นระยะ ๆ เพื่อประโยชน์ต่อการประเมินผล การฝึกสอนในตอนสุดท้าย นอกจากนั้น อาจารย์นิเทศก์ยังอาจต้องเป็นที่ปรึกษาในค้ำส่วนตัว ของนักศึกษาฝึกสอนด้วย

3. บทบาทในค้ำผู้ร่วมงานและผู้ประสานงาน การไปเยี่ยมโรงเรียนแต่ละครั้ง อาจารย์นิเทศก์ควรมีโอกาสพบบุคลากรของโรงเรียน ควรได้มีการประชุมปรึกษาหารือรวม กันและทำงานร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ เพื่อความเข้าใจเกี่ยวโครงการฝึกสอน เพื่อวางแผน นิเทศการฝึกสอน และเพื่อปรับปรุงการฝึกสอนและโครงการฝึกสอนของสถาบันฝึกหัดครูให้ คียิ่งขึ้น¹

ออกโต เจ. ซิปลา ได้แสดงความคิดเห็นจากการศึกษางานนิเทศฝึกสอนของ วิทยาลัยครูในประเทศไทยไว้ว่า อาจารย์นิเทศก์ที่ดีจะต้องมีข้อประพฤติกและปฏิบัติดังต่อไปนี้

¹ นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์, "แนวคิดในการจัดนิเทศการฝึกสอน," ใน ประชุมการณ วิชาชีพ (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521), หน้า 109-114.

1. ในด้านความเข้าใจอันดีและการให้ความช่วยเหลือแก่นักศึกษาฝึกสอน อาจารย์นิเทศก์ควรเป็นผู้ให้คำปรึกษาทางวิชาการมากกว่าคอยวิพากษ์วิจารณ์ ควรให้คำปรึกษาแนะนำแก่นักศึกษาฝึกสอนเป็นรายบุคคล ต้องรู้จักนักศึกษาฝึกสอนทุกคนอย่างละเอียดลึกซึ้ง ต้องให้คำปรึกษาที่ถูกต้องในทุกเรื่อง ควรให้ความช่วยเหลือในการหาอุปกรณ์และข้อมูลในการฝึกสอนจากวิทยาลัย ควรไต่ถามนักศึกษาฝึกสอนที่ออกฝึกสอนในความรับผิดชอบทุกคน อย่างน้อยที่สุดควรได้สังเกตการสอนในห้องเรียน สัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง ในการวิจารณ์งานของนักศึกษาฝึกสอนจะต้องเป็นเรื่องที่จำเป็นและมีข้อบกพร่องเท่านั้น พร้อมทั้งชี้แจงวิธีจัดข้อบกพร่องนั้นด้วย ควรช่วยให้นักศึกษาวัดผลการสอนของตนเอง เป็นระยะๆ ต้องให้คำปรึกษาโดยที่ไม่ทำให้นักศึกษาฝึกสอนเสียหน้า และจะต้องช่วยให้เขาเข้าใจว่า ขณะนั้นตัวเขากำลังทำอะไรอยู่

2. ในด้านการไปเยี่ยมเยือนโรงเรียนฝึกสอน อาจารย์นิเทศก์จะต้องไปเยี่ยมโรงเรียนฝึกสอนอย่างสม่ำเสมอ จะต้องทำงานอย่างใกล้ชิดกับครูใหญ่หรือเจ้าหน้าที่ของโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอน ควรมีการหารือร่วมกันระหว่างนักศึกษาฝึกสอน ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์เป็นครั้งคราว

3. ในด้านการทำงานร่วมกับครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์จะต้องทำงานร่วมกับครูพี่เลี้ยงอย่างใกล้ชิดในฐานะเพื่อนร่วมงานจะต้องชี้แจงให้ครูพี่เลี้ยงเข้าใจจุดประสงค์ของการฝึกสอนในแต่ละเทอมของการฝึกสอน ในขณะที่นักศึกษาฝึกสอนกำลังสอนอยู่ อาจารย์นิเทศก์อาจต้องปรึกษารื้อกับครูพี่เลี้ยงในปัญหาที่น่าสนใจร่วมกัน เกี่ยวกับการสอนของนักศึกษา อาจารย์นิเทศก์จะต้องมีส่วนร่วมในการจัดสัมมนาครูพี่เลี้ยงทั้งหมดที่วิทยาลัยจัดขึ้นอย่างน้อยปีละครั้ง ควรช่วยครูพี่เลี้ยงในการจัดหาตำราและข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อครูพี่เลี้ยง สำหรับบางวิทยาลัยที่มอบให้ครูพี่เลี้ยงเป็นผู้ดูแลการฝึกสอนของนักศึกษา เป็นส่วนใหญ่ นั้น อาจารย์นิเทศก์จึงจำเป็นต้องทำงานร่วมกับครูพี่เลี้ยงอย่างใกล้ชิด และขณะเดียวกันก็ไม่ควรละเลยนักศึกษาฝึกสอน

4. ในด้านการติดต่อหรือประสานงาน อาจารย์นิเทศก์จะต้องประสานงานกับวิทยาลัยเกี่ยวกับโครงการฝึกสอน ร่วมปรึกษารื้อกับผู้อำนวยการโครงการฝึกสอนและกับอาจารย์นิเทศก์ด้วยกันเอง เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ของการดำเนินงานฝึกสอนและนักศึกษาฝึกสอนอยู่เสมอ อาจารย์นิเทศก์จะต้องสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างวิทยาลัยกับโรงเรียนฝึกสอน พยายามหาทางป้องกันมิให้มีปัญหารุนแรงอันเนื่อง

มาจากนักศึกษาฝึกสอนเกิดขึ้นในโรงเรียนฝึกสอน และอาจารย์นิเทศก์จะต้องตระหนักและแสดงออกให้เห็นถึงความสำคัญของครูพี่เลี้ยง ครูใหญ่ และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ในโรงเรียนฝึกสอน¹

สำหรับบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ตามที่มหาวิทยาลัยแห่งรัฐอินเดียนา กำหนดไว้มี 5 ด้านด้วยกัน คือ

1. บทบาทในการ เยี่ยมเยือน อาจารย์นิเทศก์ควรไปพบปะกับนักศึกษาฝึกสอนเป็นประจำ ควรสังเกตการสอนของนักศึกษาแต่ละคนหลาย ๆ ครั้ง ควรพบปะหารือกับครูพี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอน ทั้งแบบรายบุคคลและปรึกษากันทั้ง 3 ฝ่าย
2. บทบาทในด้านการสัมพันธ์และการให้ความช่วยเหลือนักศึกษาฝึกสอน อาจารย์นิเทศก์จะต้องสร้างความสัมพันธ์อันดีกับนักศึกษาฝึกสอน จะต้องทำให้นักศึกษาเห็นว่าอาจารย์นิเทศก์จะคอยช่วยเหลือมากกว่าวิจารณ์ ควรรู้จักนักศึกษาฝึกสอนทุกคนเป็นอย่างดี และพบปะแต่ละคนอยู่เสมอ และยังคงให้ความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่นักศึกษาฝึกสอนต้องปฏิบัติ ตลอดจนช่วยหาวัสดุอุปกรณ์การสอนจากมหาวิทยาลัย และช่วยให้นักศึกษาฝึกสอนสามารถประเมินผลตนเอง เพื่อหาทางปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นด้วย
3. บทบาทในการให้ความช่วยเหลือครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ควรได้พบปะจัดสัมมนาครูพี่เลี้ยง เกี่ยวกับความมุ่งหมายของการฝึกสอน ปัญหาของอาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยง และผลการฝึกสอนของนักศึกษาฝึกสอน ควรแนะนำหนังสือ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอนให้ครูพี่เลี้ยง และสนับสนุนให้เข้าร่วมสัมมนาที่อาจเป็นประโยชน์
4. บทบาทในการติดต่อสื่อสารและเป็นผู้ประสานงาน อาจารย์นิเทศก์มีหน้าที่สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างมหาวิทยาลัยกับบุคลากรของโรงเรียนฝึกสอนอย่างเปิดเผย เห็นความสำคัญของบุคลากรอื่น ๆ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องการฝึกสอนอยู่เสมอ

¹ ออคโต เจ. ชิปลา, "บทบาทของอาจารย์นิเทศก์จากวิทยาลัย," ใน โครงการปรับปรุงการฝึกสอนในโครงการฝึกหัดครูชนบท, หน้า 52-56.

5. บทบาทในการดำเนินการสัมมนานักศึกษาฝึกสอนในศูนย์การฝึกสอน ในศูนย์การฝึกสอนหรือในโรงเรียนฝึกสอนนั้น อาจารย์นิเทศก์มีหน้าที่ดำเนินการสัมมนาด้วยตนเองหรือร่วมกับอาจารย์อื่น ๆ รวมทั้งจัดหาวิทยากร เอกสาร ตำรา มาให้ความรู้แก่นักศึกษาฝึกสอน ตลอดจนแจ้งเรื่องแก่นักศึกษาฝึกสอนอภิปรายให้ครูพี่เลี้ยงทราบด้วย ¹

ส่วนงานวิจัยในประเทศ ระหว่างปีการศึกษา 2519-2520 ได้มีผู้ทำการวิจัยถึงบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ในวิทยาลัยครูทั่วประเทศ คือทั้งวิทยาลัยครูสวนกลาง วิทยาลัยครูในภาคกลาง วิทยาลัยครูในภาคเหนือ วิทยาลัยครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และวิทยาลัยครูในภาคใต้ ทำให้พอจะมองเห็นภาระหน้าที่และบทบาทของอาจารย์นิเทศก์อันเกี่ยวข้องกับความต้องการการนิเทศและความความช่วยเหลือที่ได้รับของนักศึกษาฝึกสอนตามสมควร

สำหรับในวิทยาลัยครูภาคเหนือโดยตรงนั้น เมื่อปีการศึกษา 2520 บรรจบวงศ์ยัง ได้ทำการวิจัยเรื่อง "บทบาทของอาจารย์นิเทศก์ในวิทยาลัยครูภาคเหนือของประเทศไทย" โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาหน้าที่และความรับผิดชอบของอาจารย์นิเทศก์ในโครงการฝึกสอน ศึกษาโครงสร้างและการจัดดำเนินการนิเทศการฝึกสอน ศึกษาองค์ประกอบที่ส่งเสริมการนิเทศฝึกสอน ในวิทยาลัยครูภาคเหนือ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามแบบเลือกตอบและแบบมาตราส่วนประเมินค่า 80 ข้อ กับกลุ่มตัวอย่างประชากรในวิทยาลัยครูภาคเหนือ 5 แห่ง คือ ผู้บริหาร 106 คน อาจารย์นิเทศก์ 67 คน และนักศึกษาฝึกสอนในภาคกลาง ปีการศึกษา 2519 อีก 175 คน ผลการวิจัยพอสรุปเป็นขั้นตอนได้ดังนี้

ภาควิชาต่าง ๆ ในวิทยาลัยครูควรถือเป็นภาระที่จะจัดให้นักศึกษาได้เรียนวิชาที่จำเป็นก่อนออกฝึกสอน และภาควิชาควรเป็นผู้คัดเลือกอาจารย์ในภาควิชามาทำหน้าที่นิเทศนักศึกษาฝึกสอน ซึ่งอาจารย์นิเทศก์นั้น ควรจบปริญญาตรีเป็นอย่างต่ำ สาขาวิชาใดก็ได้ แต่ได้สอนในวิทยาลัยครูมาแล้วอย่างน้อย 3 ปี และมีประสบการณ์การสอนในโรงเรียนระดับ

¹ Indiana State University, Guide for Elementary Student Teaching (Indiana : Indiana State University Press, 1974), pp. 25-28.

ประณศีกษามาก่อน ควรมีความรับผิดชอบสูง อารมณ์มั่นคง หนักแน่น และสามารถสาธิต การสอนได้

สำหรับแผนกฝึกสอนนั้น ควรเป็นหน่วยงานอิสระในวิทยาลัยครู ซึ่งเมื่อได้ตัว อาจารย์นิเทศก์แล้ว ทางแผนกควรเตรียมอาจารย์นิเทศก์ด้วยการประชุมสัมมนาเกี่ยวกับ วิธีสอนและวิธีการนิเทศในระยะสั้น ๆ ก่อนให้ทำการนิเทศ แผนกฝึกสอนควรจัดยานพาหนะ ให้เพียงพอ รวมทั้งจะต้องติดตามผลการปฏิบัติงานของอาจารย์นิเทศก์เป็นระยะ ๆ ด้วย

ในแง่ภาระหน้าที่และบทบาทของอาจารย์นิเทศก์นั้น ผู้วิจัยพบว่า อาจารย์นิเทศก์ จะต้องเป็นผู้เผยแพร่นโยบายและหลักการของการฝึกหัดครูแก่นักศึกษาฝึกสอนและชุมชน ควรขอความร่วมมือจากชุมชนให้ความปลอดภัยและสวัสดิการแก่นักศึกษาฝึกสอน อาจารย์ นิเทศก์จะต้องเป็นที่ปรึกษาทางวิชาการแก่ครูใหญ่ ครูพี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกสอน จะต้อง ร่วมมือกับครูใหญ่และครูพี่เลี้ยงในการแก้ปัญหาของนักศึกษาฝึกสอน และควรดำเนินการให้ ภาควิชาต่าง ๆ ในวิทยาลัยครูช่วยเหลือนักศึกษาฝึกสอนในด้านวิชาการ อาจารย์นิเทศก์ ควรมีส่วนร่วมในการวางแผนการสอนร่วมกับนักศึกษาฝึกสอน ควรจัดและร่วมประชุมปรึกษากับ นักศึกษาฝึกสอนทุกสัปดาห์ และอาจมีการประชุมปฏิบัติการด้านการสอนร่วมกับครูพี่เลี้ยง เป็นระยะ ๆ รวมทั้งเข้าร่วมโครงการอบรมครูประจำการของท้องถิ่นด้วย ¹

ในปีการศึกษาเดียวกันนี้ วิวัฒน์ ใจเที่ยง ได้ทำการวิจัยเรื่อง "บทบาทของ อาจารย์นิเทศก์ในวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย" มีวัตถุประสงค์ และวิธีดำเนินการวิจัยอย่างเดียวกันกับ บรรจบ วงศ์ยัง กลุ่มตัวอย่างประชากรคือ ผู้บริหาร 188 คน อาจารย์นิเทศก์ 172 คน นักศึกษาฝึกสอน 404 คน ของวิทยาลัยครู 6 แห่งใน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยส่วนใหญ่คล้ายคลึงกับการวิจัยของบรรจบ วงศ์ยัง มีที่แตกต่างออกไปก็คือ แผนกฝึกสอนจำเป็นต้องมีเจ้าหน้าที่ธุรการ การจัดอาจารย์นิเทศก์

¹ บรรจบ วงศ์ยัง, "บทบาทของอาจารย์นิเทศก์ในวิทยาลัยครูภาคเหนือของ ประเทศไทย," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520).

ควรมีทั้ง 2 แบบ คือนิเทศเต็มเวลากับนิเทศบางเวลา ควรแบ่งอาจารย์นิเทศก์เป็นกลุ่มเพื่อ
ให้รับผิดชอบกลุ่มโรงเรียนร่วมกัน และที่เกี่ยวกับความต้องการของนักศึกษาฝึกสอนก็คือได้
วิจัยพบเพิ่มเติมว่า อาจารย์นิเทศก์ควรได้สังเกตการสอนของนักศึกษาคนละ 3-5 ครั้งตลอด
การฝึกสอน และควรจัดให้มีศูนย์อุปกรณ์หลักสูตรชั้นในวิทยาลัยครู¹

สำหรับในภาคกลาง สมัย รื่นสุช ได้ใช้กลุ่มตัวอย่างประชากรจากวิทยาลัยครูใน
ภาคกลาง 8 แห่ง โดยมีผู้บริหาร 202 คน อาจารย์นิเทศก์ 126 คน นักศึกษาฝึกสอน
311 คน ทำการวิจัยเรื่อง "บทบาทของอาจารย์นิเทศก์ในวิทยาลัยครูในภาคกลางของ
ประเทศไทย" มีวัตถุประสงค์และวิธีการวิจัยเช่นเดียวกับ บรรจบ วงศ์ยัง และวิวัฒน์ ใจเที่ยง
แต่มีผลการวิจัยที่แตกต่างออกไปบ้างก็คือ อาจารย์นิเทศก์ฝึกสอนควรเป็นอาจารย์นิเทศก์
ประเภทเต็มเวลา ควรมีการเตรียมอาจารย์นิเทศก์อย่างเข้มข้นระยะหนึ่ง โดยเฉพาะอย่าง-
ยิ่งสำหรับอาจารย์นิเทศก์ที่ไม่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับการนิเทศมาก่อน²

ส่วน เกล็ดบัวพันธ์ ขจรนุกงกิติ ได้ทำการวิจัยเรื่องเดียวกัน แต่ใช้กลุ่มตัวอย่าง
ประชากรในวิทยาลัยครูส่วนกลาง 7 แห่ง อันประกอบด้วย ผู้บริหาร 209 คน อาจารย์-
นิเทศก์ 174 คน นักศึกษาฝึกสอน 265 คน มีวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินการวิจัยอย่างเดีย
วกัน และผลการวิจัยก็คล้ายคลึงกับงานวิจัยที่ได้กล่าวมาแล้ว ที่แตกต่างออกไปบ้างก็คือ พบว่า
หน่วยงานดำเนินการฝึกสอนควรเป็นภาควิชาหนึ่งในคณะครุศาสตร์ และที่เกี่ยวข้องกับความ
ต้องการของนักศึกษาฝึกสอนโดยตรงก็คือ อาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยงควรสังเกตการสอน
ของนักศึกษาฝึกสอนร่วมกัน อาจารย์นิเทศก์ควรให้โอกาสหรือจัดให้นักศึกษาฝึกสอนได้ -

¹ วิวัฒน์ ใจเที่ยง, "บทบาทของอาจารย์นิเทศก์ในวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520).

² สมัย รื่นสุช, "บทบาทของอาจารย์นิเทศก์ในวิทยาลัยครูภาคกลางของประเทศไทย," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลง-
กรณ์มหาวิทยาลัย, 2520).

สังเกตการสอนของกันและกันบ้าง และพบว่า การจัดให้มีบริการของศูนย์วัสดุอุปกรณ์และการจัดคู่มือการฝึกสอนแก่นักศึกษาฝึกสอนมีความสำคัญยิ่งในการ เตรียมนักศึกษาฝึกสอน¹

สำหรับในภาคใต้นั้น ชิน บุญญาภาพ ได้ทำการวิจัยเรื่องเดียวกัน มีวัตถุประสงค์เดียวกัน และใช้วิธีดำเนินการวิจัยอย่างเดียวกัน แต่ใช้กลุ่มตัวอย่างประชากรจากวิทยาลัยครู 4 แห่งในภาคใต้ คือ ผู้บริหาร 94 คน อาจารย์นิเทศก์ 60 คน นักศึกษาฝึกสอน 192 คน ผลการวิจัยที่ได้รับก็คล้ายคลึงกับงานวิจัยของ บรรจบ วงศ์ยัง วิวัฒน์ ใจเที่ยง สมัย รื่นสุข และ เกลียวพันธ์ ขจรณกุลกิตติ ที่ได้เสนอมมาแล้ว ส่วนที่แตกต่างออกไปบ้างก็คือ ผู้วิจัยพบว่า ไม่ควรจำกัดอายุและระดับการศึกษาของอาจารย์นิเทศก์ อาจารย์นิเทศก์จะผ่านการศึกษาด้านใดมาก็ได้ แต่ควรจะผ่านการอบรมการนิเทศฝึกสอนก่อนจะให้สอนนิเทศนักศึกษาฝึกสอน และในแง่ของความต้องการการนิเทศโดยตรงของนักศึกษาฝึกสอนก็คือ อาจารย์นิเทศก์ควรทำหน้าที่ตรวจตราและติดตามว่านักศึกษานำหลักการและทฤษฎีที่เรียนมาปฏิบัติได้เพียงใด อาจารย์นิเทศก์ควรร่วมมือกันจัดทำคู่มือฝึกสอนแก่นักศึกษาฝึกสอน ควรจัดให้มีศูนย์วัสดุอุปกรณ์การสอนขึ้นในวิทยาลัยครู และที่ควรพิจารณาอีกก็คือ ในด้านความปลอดภัยของนักศึกษาฝึกสอนนั้น อาจารย์นิเทศก์ควรขอความร่วมมือจากบุคคลในชุมชนในการให้ความปลอดภัยแก่นักศึกษาฝึกสอน²

เกี่ยวกับการะหน้าที่และบทบาทของครูพี่เลี้ยง

ครูพี่เลี้ยงนับว่าเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดต่อประสบการณ์การฝึกสอนของนักศึกษาฝึกสอน

¹ เกลียวพันธ์ ขจรณกุลกิตติ, "บทบาทของอาจารย์นิเทศก์ในวิทยาลัยครูส่วนกลางของประเทศไทย," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520).

² ชิน บุญญาภาพ, "บทบาทของอาจารย์นิเทศก์ในวิทยาลัยครูภาคใต้ของประเทศไทย," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519).

ทั้งนี้เพราะมีโอกาสอยู่ใกล้ซิคนักศึกษาฝึกสอนมากที่สุด เป็นผู้ที่ช่วยให้นักศึกษาฝึกสอนได้รู้ และเข้าใจลักษณะอาชีพครูอย่างแท้จริง ตลอดจนถึงจะเป็นผู้ที่ให้ความช่วยเหลือทุกด้านในช่วงระยะเวลาที่นักศึกษาทำการฝึกสอนอยู่ที่โรงเรียน ภาระหน้าที่และบทบาทของครูพี่เลี้ยงจึงเกี่ยวข้องกับความต้องการและความช่วยเหลือที่นักศึกษาฝึกสอนได้รับเป็นอันมาก มีผู้กล่าวถึงบทบาท ภาระ หน้าที่ และความรับผิดชอบของครูพี่เลี้ยงไว้หลายแห่งด้วยกัน และส่วนใหญ่ก็คล้ายคลึงกัน จึงขอนำแนวความคิดที่สำคัญ ๆ มาสรุปไว้ดังต่อไปนี้

ในหนังสือ "ประสบการณ์วิชาชีพ" ของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้กล่าวถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของอาจารย์ช่วยฝึกสอน(ครูพี่เลี้ยง) สรุปได้ว่า อาจารย์ช่วยฝึกสอนควรจะได้รู้จัก "ประวัติย่อ" นิสิตฝึกสอน และต้อนรับเป็นอย่างดี และควรดำเนินการดังนี้

1. ให้ความเป็นมิตร ให้ความช่วยเหลือ ให้ความเข้าใจในอำนาจและหน้าที่ที่ควรให้เข้าใจบทบาทของครูที่ดี รวมทั้งแนะนำการวางตัวในฐานะส่วนตัวและในฐานะครูแก่นิสิตฝึกสอน
2. อธิบายถึงผลงาน ความมุ่งหมาย และนโยบายของโรงเรียนฝึกสอน อธิบายถึงความสำคัญของความสัมพันธ์กับวงสังคม ช่วยให้คุณเคยกับสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ในสถาบัน เป็นตัวอย่างในการทำงาน การวางตัว ให้รู้จักกาลเทศะ และไม่ก้าวร้าวหน้าที่ของบุคคลอื่น ๆ เชื่อเชิญให้นิสิตฝึกสอนมีส่วนร่วมเกี่ยวกับค่านางานหรืองานรื่นเริงในสถาบัน และในวงสังคม รวมทั้งแนะนำเรื่องความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย
3. ให้ทราบถึงนโยบายและวิธีการปกครองนักเรียน ช่วยให้นิสิตฝึกสอนรู้จักนักเรียนในฐานะที่เป็นครูคนหนึ่งของโรงเรียน ให้รู้จักถึงการแบ่งนักเรียนเป็นหมวดหมู่ตามความเหมาะสม และให้ความช่วยเหลือแก่นิสิตฝึกสอนหากมีปัญหาเกี่ยวกับนักเรียน
4. ช่วยนิสิตฝึกสอนในการวางโครงการสอน การเตรียมการสอน การปกครอง การวัดความเจริญงอกงามของผู้เรียน และการวัดผลการสอน สอนนิสิตฝึกสอนให้รู้จักจิตวิทยาเกี่ยวกับเด็กที่สอน หลักการสอน และการปฏิบัติตนในการสอน
5. ให้นิสิตฝึกสอนทราบถึงแหล่งอุปกรณ์ ตลอดจนวิธีใช้อุปกรณ์นั้น ๆ ให้รู้จักวิธีทำ

รายงานต่าง ๆ ช่วยในการจัดกิจกรรมนอกหลักสูตร แนะนำหนังสือและคู่มือต่าง ๆ ที่จะช่วยให้เป็นครูที่ดี รวมทั้งให้นิสิตฝึกสอนรู้ถึงความสำคัญที่จะสร้างความก้าวหน้าให้แก่อาชีพครู

6. ให้กำลังใจ สนับสนุน และชมเชยผลงานของนิสิต แม้จะมีการติ ก็ให้เห็นว่าเป็นการติเพื่อก่อประโยชน์ ให้อิสระแก่นิสิตฝึกสอนในการปรับปรุงการ เรียนการสอน โดยให้คำแนะนำตามสมควร ช่วยให้นิสิตฝึกสอนรู้จักพิจารณาถึงความสามารถของตนเอง รวมทั้งมีการประชุมปรึกษากันบ่อย ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น¹

ส่วนบทบาทของครูพี่เลี้ยงในโครงการฝึกสอนของวิทยาลัยครู ตามที่ ออศโต เจ. ชิปล่า ได้เสนอแนะเอาไว้มีหลายประการด้วยกัน พอสรุปได้ดังนี้

1. ความร่วมมือกับทางวิทยาลัย ครูพี่เลี้ยงควรไปศึกษาคู่มือการฝึกสอนล่วงหน้า ควรได้รับการปฐมนิเทศก่อนทำหน้าที่เป็นครูพี่เลี้ยง ควรมีโอกาสได้รับ เชิญ เป็นวิทยากรในการ เตรียมนักศึกษาออกฝึกสอน และควรได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับอาจารย์ นิเทศก์หรือเจ้าหน้าที่ของวิทยาลัยเกี่ยวกับโครงการฝึกสอน

2. การเตรียมเพื่อร่วมงานฝึกสอน ครูพี่เลี้ยงควรวางแผนล่วงหน้าร่วมกับครูใหญ่ และครูอื่น ๆ ก่อนนักศึกษาฝึกสอนมาถึงโรงเรียน ควรปรับปรุงตนเองให้มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับลักษณะที่แท้จริงของอาชีพครูและการนิเทศฝึกสอน ควรฝึกตนเองให้มีมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ รวมทั้งควรจะได้มีโอกาสพบปะนักศึกษาฝึกสอนก่อนถึง เทอมที่จะมีการฝึกสอน

3. การช่วยเหลือแนะนำนักศึกษาฝึกสอน ครูพี่เลี้ยงควรให้โอกาสนักศึกษาฝึกสอน สังเกตการสอนของตนในระยะแรก ควรช่วยวางแผนการสอนประจำวัน ช่วยให้นักศึกษาได้ วิเคราะห์บทเรียนของตนเอง ร่วมปรึกษาหารือเกี่ยวกับปัญหาการสอนประจำวัน ช่วยนักศึกษา ฝึกสอนในการพัฒนาโรงเรียนในด้านต่าง ๆ แนะนำให้รู้จักกับชาวบ้านและปัญหาของชาวบ้าน ร่วมกับนักศึกษาฝึกสอนสังเกตการสาธิตหรือการแนะนำการสอนของอาจารย์นิเทศก์เพื่อศึกษา วิธีการ ตลอดจนเทคนิคใหม่ ๆ ในการสอน แนะนำช่วยเหลือในการทำอุปกรณ์การสอนและการใช้วัสดุท้องถิ่นมาทำอุปกรณ์การสอน ตลอดจนถึงสอนให้นักศึกษาฝึกสอนรู้จักเกี่ยวกับการ จัดการและงานบริหารโรงเรียน เช่น การทำระเบียบและการวางแผนงาน เป็นต้น

¹ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ประสบการณ์วิชาชีพ, หน้า 14-16.

4. การปรับปรุงความช่วยเหลือและการประเมินผล ครูพี่เลี้ยงควรจะบันทึกเกี่ยวกับการสอนและการทำงานของนักศึกษาฝึกสอนไว้ทุกครั้ง ควรได้พบปะครูใหญ่และอาจารย์นิเทศก์จากวิทยาลัยอยู่เสมอเกี่ยวกับความก้าวหน้าของนักศึกษาฝึกสอน และเมื่อมีการประเมินผลการฝึกสอนควรมีการอภิปรายกับนักศึกษาถึงผลการประเมินด้วย ¹

ฟลอเรนซ์ บี. สเตรทเมเยอร์ และมาร์กาเรท ลินด์ซีย์ ได้สรุปว่า หน้าที่ของครูพี่เลี้ยงควรจะเป็นดังนี้

1. แนะนำนักศึกษาฝึกสอนเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่ควรจะทำในห้องเรียนทุกวันเป็นประจำ
2. นิเทศการสอนของนักศึกษาฝึกสอนร่วมกับอาจารย์นิเทศก์ และแจ้งให้อาจารย์นิเทศก์ทราบถึงการทำงานของนักศึกษาฝึกสอน และร่วมแก้ไขปัญหาของนักศึกษาฝึกสอนที่เกิดขึ้น
3. ศึกษาหาความรู้ และปรับปรุงการสอนของตนเองอยู่เสมอ
4. ศึกษาหลักสูตรของวิทยาลัยโดยทั่วไป รวมทั้งศึกษาโครงการฝึกสอนอย่างละเอียด เพื่อให้ความเข้าใจและเพิ่มพูนความสามารถในการนิเทศ
5. เสนอแนะข้อที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงหลักสูตรและปรับปรุงโครงการฝึกสอนของวิทยาลัย
6. ช่วยให้นักศึกษาฝึกสอนมีประสบการณ์ในงานอาชีพครูทุกด้าน จากการออกปฏิบัติงานฝึกสอน ²

¹ ออคโต เจ. ซิปดา, "บทบาทของครูพี่เลี้ยง," ใน โครงการปรับปรุงการฝึกสอนในโครงการฝึกหัดครูชนบท, หน้า 48-51.

² Florence B. Stratemeyer, and Margaret Lindsey, Working with Student Teachers, p.97.

ส่วนงานวิจัยที่เกี่ยวกับภาระหน้าที่และบทบาทของครูพี่เลี้ยงโดยตรงนั้น ยังไม่มีผู้ใดทำไว้ ทั้ง ๆ ที่มีการวิจัยเกี่ยวกับครูพี่เลี้ยงอยู่มากมายก็ตาม ส่วนใหญ่ก็เป็นการวิจัยที่เกี่ยวกับทัศนคติ ปัญหา และความยุ่งยากของครูพี่เลี้ยง ทั้งนี้ก็เพื่อมุ่งหมายให้ทางสถาบันผลิตครูดำเนินงานเกี่ยวกับโครงการฝึกสอนหรือฝึกประสบการณ์วิชาชีพได้เหมาะสมยิ่งขึ้นเท่านั้น อย่างไรก็ตามก็ยังมีงานวิจัยจำนวนหนึ่งที่อาจทำให้เข้าใจภาระหน้าที่และบทบาทของครูพี่เลี้ยงได้บ้าง ดังนี้

วิฑูรย์ บุญวานิช ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ทัศนคติของอาจารย์ช่วยฝึกสอนที่มีต่อนิสิตฝึกสอนคณะครุศาสตร์ ปีการศึกษา 2506" โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาทัศนคติของอาจารย์ช่วยฝึกสอน(ครูพี่เลี้ยง)โดยตรง และใช้แบบสอบถามถามอาจารย์ช่วยฝึกสอนนิสิตฝึกสอนคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2506 ผู้วิจัยพบว่า อาจารย์ช่วยฝึกสอนเห็นว่า ความสามารถในการสอนของนิสิตส่วนใหญ่ยังบกพร่อง ในแง่การอธิบายการใช้คำถาม และการคิดแปลงวิธีสอนให้เหมาะสม นิสิตยังบกพร่องในการจัดห้องเรียน เพื่อส่งเสริมความรู้ของนักเรียน และจัดให้สวยงามถูกต้องลักษณะ นิสิตยังขาดการเอาใจใส่ดูแลความประพฤติ มารยาท และการแต่งกายของนักเรียน ในด้านมนุษยสัมพันธ์และบุคลิกภาพ นิสิตยังบกพร่องในเรื่องการยอมรับคำวิจารณ์ การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ความสามารถในการทำงานร่วมกัน และขาดความสนใจในบุคคลทั่วไป แต่อาจารย์ช่วยฝึกสอนก็ยังมองเห็นว่า นิสิตฝึกสอนเชื่อมั่นว่าอาชีพครูเหมาะสมกับตน ¹

ในปีการศึกษา 2508 ฉันทลักษณ์ ศรีนิลทา ได้ทำวิจัยเรื่อง "บทบาทของอาจารย์ช่วยฝึกสอนที่มีต่อการฝึกสอน" โดยมีความมุ่งหมายที่จะศึกษาความเข้าใจในบทบาทและการปฏิบัติตามบทบาทของอาจารย์ช่วยฝึกสอน และศึกษาถึงอุปสรรคของการปฏิบัติงานและความต้องการของอาจารย์ช่วยฝึกสอน ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามถามความคิดเห็นของอาจารย์ช่วยฝึกสอนในโรงเรียนเขตพระนครและธนบุรีจำนวน 110 คน และถามความคิดเห็นของนักเรียน

¹ วิฑูรย์ บุญวานิช, "ทัศนคติของอาจารย์ช่วยฝึกสอนที่มีต่อนิสิตฝึกสอน คณะครุศาสตร์ ปีการศึกษา 2506," (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2506).

และนิสิตฝึกสอนจำนวน 150 คนในเรื่องเดียวกันว่าได้รับความช่วยเหลืออย่างไรบ้าง ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีโคสแควร์แบบตารางการจร หากความสัมพันธ์ระหว่างคำตอบเพื่อให้ทราบว่าอาจารย์ช่วยฝึกสอนได้ปฏิบัติตามบทบาทของตนตามความคิดเห็นของตนหรือไม่

ผลการวิจัยในชั้นแรกพบว่า อาจารย์ช่วยฝึกสอนคิดว่าตนได้แนะนำช่วยเหลือนักเรียนและนิสิตฝึกสอนในทุกด้านในระดับค่อนข้างมาก แต่ในขณะเดียวกัน นักเรียนและนิสิตฝึกสอนได้รายงานว่า เขาได้รับคำแนะนำช่วยเหลือจากอาจารย์ช่วยฝึกสอนในด้านต่าง ๆ อยู่ในระดับปานกลาง และน้อย ต่อมาเมื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของความคิดเห็นก็พบว่า อาจารย์ช่วยฝึกสอนได้ปฏิบัติตามบทบาทของตนจริง ๆ คิดเป็นร้อยละดังนี้ เกี่ยวกับการศึกษาเด็ก ร้อยละ 14.29 เกี่ยวกับการสอน ร้อยละ 23.33 เกี่ยวกับการปกครองชั้น ร้อยละ 25.00 เกี่ยวกับบุคลิกภาพส่วนตัว ร้อยละ 16.67 เกี่ยวกับการพัฒนาและงอกงามในอาชีพ ร้อยละ 28.57 ส่วนที่เกี่ยวกับการวัดผลและเกี่ยวกับงานประจำวันของครู อาจารย์ช่วยฝึกสอนไม่ได้ปฏิบัติตามบทบาทของตนจริง ๆ เลย นอกจากนั้น ผู้วิจัยยังพบว่า ปัญหาและอุปสรรคของอาจารย์ช่วยฝึกสอนที่สำคัญคือ มีเวลาไม่เพียงพอ อาจารย์ช่วยฝึกสอนต้องการการประสานงานกับอาจารย์นิเทศก์ และต้องการรับบริการทางโสตทัศนศึกษาจากสถาบันฝึกหัดครูมากที่สุด¹

ในปีเดียวกันนี้เอง นารา ศุภรัตน์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ทัศนคติของอาจารย์ช่วยฝึกสอนที่มีต่อนิสิตที่ทำการฝึกสอนในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาวิเคราะห์ความคิดเห็นของอาจารย์ช่วยฝึกสอนที่มีต่อนิสิตฝึกสอนในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในปีการศึกษา 2508 เพื่อปรับปรุงโครงการฝึกสอนของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และเพื่อปรับปรุงคุณสมบัติของนิสิตฝึกสอน ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยและผลการวิจัยทำให้ทราบความคิดเห็นของอาจารย์ช่วยฝึกสอนว่า นิสิตฝึกสอนจัดและดูแลห้อง-

¹ ฉันทลักษณ์ ศรีนิลทา, "บทบาทของอาจารย์ช่วยฝึกสอนที่มีต่อการฝึกสอน," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2508).

เรียนอยู่ในระดับดี แต่ยังคงพร่องในด้านการจัดห้องเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน นิสิตยังคงพร่องในด้านการดูแลและจัดระเบียบของชั้นเรียนในขณะสอน ไม่เอาใจใส่การแต่งกายของนักเรียน ในแง่กลวิธีสอน อาจารย์ช่วยฝึกสอนเห็นว่า นิสิตยังคงพร่องเกี่ยวกับการอธิบายให้นักเรียนเข้าใจได้ง่ายและรวดเร็ว อาจารย์ช่วยฝึกสอนเห็นว่า ในด้านบุคลิกภาพ สังคม และอนามัยของนิสิตฝึกสอนอยู่ในระดับดีมาก¹

ต่อมาในปี 2513 นั้น เมืองวงษ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาปัญหาและทัศนคติของครูพี่เลี้ยงในการปฏิบัติงานร่วมกับนิสิตฝึกสอนจากวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2513" โดยมุ่งสำรวจสถานการณ์ภาพ ปัญหา และทัศนคติของครูอาจารย์ที่ทำหน้าที่เป็นครูพี่เลี้ยง ในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ในโรงเรียน 21 โรง จำนวน 308 คน ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่าและแบบปลายเปิดเป็นเครื่องมือในการวิจัย ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาครูพี่เลี้ยงในการปฏิบัติงานร่วมกับนิสิตฝึกสอนคือ นิสิตฝึกสอนไม่สามารถควบคุมชั้นเรียนได้ มีปัญหาในการจัดกิจกรรมประกอบการเรียนการสอน ขาดความกระตือรือร้น เตรียมไม่พร้อมก่อนการสอน ครูพี่เลี้ยงยังมีความคิดเห็นอีกว่า นิสิตฝึกสอนต้องปรับปรุงตนเองให้มีมนุษยสัมพันธ์อันดีต่อเพื่อนร่วมงานเกี่ยวกับทัศนคติต่อบุคลิกภาพและการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน ครูพี่เลี้ยงได้ให้ความเห็นว่า นิสิตฝึกสอนควรปรับปรุงการแต่งกาย และฝึกหัดการใช้ภาษาพูดอธิบายบทเรียนเพิ่มขึ้น ครูพี่เลี้ยงได้เสนอความต้องการของตนไว้ว่า ก่อนจะออกฝึกสอน นิสิตฝึกสอนควรไปศึกษาหลักสูตร เตรียมเนื้อหาวิชา อุปกรณ์ และวิธีสอนให้พร้อม ควรจะมีความร่วมมือระหว่างอาจารย์นิเทศก์ นิสิตฝึกสอน และครูพี่เลี้ยงให้มากกว่าที่เป็นอยู่ อาจารย์นิเทศก์ควรไปสังเกตการสอนของนิสิตให้บ่อยกว่านี้ และควรเสนอแนวปฏิบัติสำหรับครูพี่เลี้ยงบ้าง พร้อมทั้งควรมีการ-

¹ นารา สุภรัตน์, "ทัศนคติของอาจารย์ช่วยฝึกสอนที่มีต่อนิสิตที่ทำการฝึกสอนในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น," (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2508).

ปรับปรุงโครงการฝึกสอนอยู่เสมอ¹

ในปีต่อมา มณฑล จันทบุรี เกตุเล็ก ได้ศึกษาเฉพาะลงไปเกี่ยวกับการนิเทศการ
สอนวิทยาศาสตร์ ในการวิจัยเรื่อง "การศึกษาปัญหาและความต้องการของครูพี่เลี้ยงในการ
นิเทศการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนฝึกสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง
จากวิทยาลัยครูในจังหวัดพระนครและธนบุรี" โดยใช้แบบสอบถามครูพี่เลี้ยงของนักเรียน
ฝึกสอนวิชาวิทยาศาสตร์จำนวน 78 คน ผลการวิจัยพบว่า ครูพี่เลี้ยงมีปัญหาคือ ไม่มีเวลา
ให้นักเรียนฝึกสอนจัดกิจกรรมพิเศษประกอบการสอน ไม่มีความสนิทสนมและไม่ทราบแนว
ปฏิบัติร่วมกับอาจารย์นิเทศจากวิทยาลัย ไม่มีเวลาชี้แจงแก่นักเรียนหลังจากสังเกตการสอน
แล้ว ไม่มีเวลาเตรียมการเพื่อสาธิตการสอน ซากอุปกรณ์ที่จำเป็น และเมื่อเสร็จสิ้นการฝึก
สอนแล้ว ครูพี่เลี้ยงพบว่า มีปัญหาในการปกครองชั้นเรียนมากขึ้น ส่วนในแง่ของความต้อ-
การนั้น ครูพี่เลี้ยงต้องการให้นักเรียนฝึกสอนมีความรู้ในวิธีสอน และสามารถใช่วิธีสอนให้
เหมาะสมกับนักเรียนและเนื้อหาวิชาให้มากขึ้น รวมทั้งต้องการให้วิทยาลัยครูช่วยเหลือ
โรงเรียนในค่านอุปกรณ์การสอน จัดทำหนังสือคู่มือการนิเทศ และจัดอบรมวิชาการนิเทศการ
สอนให้แก่ครูพี่เลี้ยงด้วย²

การศึกษาปัญหาของครูพี่เลี้ยงเฉพาะรายวิชาอีกชิ้นหนึ่งก็คือ งานวิจัยเรื่อง
"ปัญหาอาจารย์พี่เลี้ยงในการนิเทศการสอนวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนครูระดับประกาศ-
นียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง" ซึ่งสมพร สาริกบุตร ได้วิจัยเมื่อปี พ.ศ. 2516 โดยใช้แบบ-
สอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า กลุ่มตัวอย่างประชากรคือ อาจารย์พี่เลี้ยงของนักเรียน

¹ สนั่น เมืองวงษ์, "การศึกษาปัญหาและทัศนคติของครูพี่เลี้ยงในการปฏิบัติงาน
ร่วมกับนิสิตฝึกสอนจากวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2513."
(วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, 2514).

² มณฑล จันทบุรี เกตุเล็ก, "การศึกษาปัญหาและความต้องการของครูพี่เลี้ยงใน
การนิเทศการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนฝึกสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้น-
สูงจากวิทยาลัยครูในจังหวัดพระนครและธนบุรี," (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, 2515).

ฝึกสอนจำนวน 131 คน ในโรงเรียนฝึกสอนเขตกรุงเทพมหานครจำนวน 37 แห่ง ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ที่เลี้ยงส่วนใหญ่เข้าใจในหน้าที่และบทบาทของตนอยู่ในเกณฑ์ดี และไม่ต้องการการตอบแทนการนิเทศด้วยเงิน แต่มีปัญหากการนิเทศคือ มีปัญหาในการแนะนำให้นักเรียนของตนยอมรับนักศึกษาฝึกสอนในฐานะครูคนหนึ่ง นอกจากนี้ ยังขาดความเข้าใจอย่างเพียงพอในเรื่องทฤษฎี ไม่มีเวลาพอที่จะติดตามสังเกตการสอนของนักเรียนฝึกสอนในครั้งต่อไปหลังจากที่ได้แนะนำไปแล้ว รวมทั้งไม่มีความสนิทสนมกับอาจารย์นิเทศของวิทยาลัยเพียงพอที่จะแจ้งให้ทราบถึงข้อบกพร่องของนักเรียนฝึกสอน นอกจากนี้ อาจารย์ที่เลี้ยงยังมีความต้องการให้นักเรียนฝึกสอนมีความรู้ในวิธีสอนและสามารถเลือกใช้วิธีสอนได้อย่างเหมาะสม ต้องการให้นักเรียนฝึกสอนมีความรู้ในเรื่องทฤษฎี และมีความรู้ในการวัดผลการเรียนของนักเรียน สำหรับความต้องการจากวิทยาลัยครูนั้น อาจารย์ที่เลี้ยงต้องการให้วิทยาลัยครูจัดทำคู่มือในการนิเทศการสอน ช่วยเหลือในด้านอุปกรณ์การสอนและหนังสืออ่านประกอบ¹

งานวิจัยต่างประเทศ

สำหรับงานวิจัยในต่างประเทศที่อาจนำมาประกอบการพิจารณาเพื่อให้เห็นความต้องการการนิเทศการฝึกสอนและความช่วยเหลือที่นักศึกษาฝึกสอนได้รับนั้น มีดังต่อไปนี้ คือ

ในปี 1970 กาสตัน อีวอน คาลเวิร์ท (Gaston Evon Calvert) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "บทบาทของครูที่เลี้ยงในทัศนะของนักศึกษาฝึกสอน ครูที่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศ ของสถาบันฝึกหัดครูในรัฐอลาบามา" โดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากครูที่เลี้ยง 131 คน นักศึกษาฝึกสอน 179 คน และอาจารย์นิเทศ 29 คน จากสถาบันฝึกหัดครู 5 แห่ง ในรัฐอลาบามา ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ทั้งครูที่เลี้ยง อาจารย์นิเทศ

¹ สมพร สาริกบุตร, "ปัญหาอาจารย์ที่เลี้ยงในการนิเทศการสอนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนครูระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาระดับสูง." (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516).

และนักศึกษาฝึกสอนมีความเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับบทบาทของครูพี่เลี้ยงที่ควรจะมีปฏิบัติ และเห็นควรที่จะกำหนดบทบาทของครูพี่เลี้ยงไว้ให้ชัดเจน รวมทั้งจะต้องมีโครงการปฐมนิเทศให้แก่ครูพี่เลี้ยงด้วย นอกจากนี้ บุคคลทั้งสามกลุ่มยังมีความเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับภาระหน้าที่ที่ครูพี่เลี้ยงได้ปฏิบัติจริง และมีความเห็นว่า ครูพี่เลี้ยงควรมีบทบาทให้มากกว่าที่เป็นอยู่ นักศึกษาฝึกสอนและครูพี่เลี้ยงมีความเห็นแตกต่างกันไม่มากนักเกี่ยวกับบทบาทของครูพี่เลี้ยงที่ควรจะเป็นและที่ได้ปฏิบัติจริง แต่อาจารย์นิเทศก์มองเห็นว่า ครูพี่เลี้ยงควรมีบทบาทให้มากกว่านี้ แม้ว่าทั้งอาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยงจะมีความเห็นที่ไม่แตกต่างกันในแง่บทบาทบางประการของครูพี่เลี้ยง แต่นักศึกษาฝึกสอนก็ยังมองเห็นว่า อาจารย์นิเทศก์มีความสำคัญกว่าครูพี่เลี้ยงในด้านอิทธิพล ความสามารถ และอำนาจ ผู้วิจัยได้เสนอแนะว่า ควรสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันฝึกหัดครูและโรงเรียนฝึกสอนให้มากกว่าที่เป็นอยู่¹

ในปีต่อมาคือ ค.ศ. 1971 คีน ลีวีส์ ซีสบราว (Dean Lewis Cheesbrough) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "พฤติกรรมที่มีประสิทธิภาพและค้อยประสิทธิภาพของอาจารย์นิเทศก์ตามทัศนะของนักศึกษาที่ฝึกสอนในระดับประถมศึกษา และครูพี่เลี้ยง" โดยมีความมุ่งหมายสำคัญก็เพื่อพิจารณาประสิทธิภาพในการนิเทศฝึกสอนของอาจารย์นิเทศก์ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างประชากรคือ นักศึกษาฝึกสอนและครูพี่เลี้ยงในโครงการฝึกสอนของสถาบันฝึกหัดครู 3 แห่ง ในปีการศึกษา 1970-1971 ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ อาจารย์นิเทศก์ควรยกย่อง ช่วยเหลือ และสนับสนุนการทำงานของนักศึกษาฝึกสอน ในขณะที่นิเทศและประเมินผลการสอนของนักศึกษา วิธีการที่ใช้ควรมีส่วนให้นักศึกษามีโอกาสประเมินผลการสอนของตนเองได้ด้วย นักศึกษาฝึกสอนไม่ค่อยเข้าใจและต้องการทราบวิธีการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ และต้องการคำแนะนำเพื่อปรับปรุงวิธีสอน การปกครองชั้น และความ-

¹ Gaston Evon Calvert, "The Role of the Cooperating Teacher as Perceived by Student Teachers, Cooperating Teachers, and College Supervisors in Selected Teacher Training Institutions of Alabama," Dissertation Abstracts Vol.31 No.10 (April 1971), pp. 5243-A - 5244-A.

สัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและนักศึกษาฝึกสอน นักศึกษาบางคนไม่ต้องการให้มีการวิจารณ์บุคลิกภาพส่วนตัว ส่วนใหญ่ต้องการให้อาจารย์นิเทศก์ทำหน้าที่ให้ดีที่สุด มีบุคลิกภาพที่ดี และเปิดเผย อาจารย์นิเทศก์ควรมีบทบาทในการพัฒนามนุษย์สัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้อง นอกจากนั้น ยังต้องการคำแนะนำเกี่ยวกับกลวิธีสอนจากอาจารย์นิเทศก์อีกด้วย ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้อาจารย์นิเทศก์สังเกตการสอนของนักศึกษาให้บ่อยครั้ง และให้มากพอที่จะนำไปประเมินผลการฝึกสอนได้อย่างเที่ยงตรงและแน่นอน ¹

ในปี 1972 โคนเนดท์ เอ็ดเวิร์ด ชมิดท์ (Donald Edward Schmidt) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การฝึกสอน: การวางนโยบาย ข้อบังคับ และกฎเกณฑ์ ตามบทบาทในวิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกสอนและครูพี่เลี้ยง ในทัศนะของครูใหญ่และครูทั่วไปในรัฐโอไฮโอ" ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม 2 ชุด ชุดหนึ่งถามครูใหญ่ของโรงเรียนต่าง ๆ ในรัฐโอไฮโอ อีกชุดหนึ่งใช้ถามครูพี่เลี้ยงครูใหญ่เป็นผู้เลือกให้ตอบ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจะสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ควรจัดให้นักศึกษาในระหว่างการฝึกสอน ผลของการวิจัยสรุปได้ว่า ควรมีการปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาฝึกสอนและครูพี่เลี้ยง และวิจัยพบว่า ประสบการณ์ต่อไปนี้มีคุณค่ายิ่งต่อการฝึกสอนคือ การวางแผนการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรม การจัดและดูแลห้องเรียน การวัดผลนักเรียน การสังเกตการสอนของนักศึกษาฝึกสอน การพบปะและฝึกฝนทางวิชาการ การแนะนำนักเรียน การปรับปรุงหลักสูตร การให้คำปรึกษานักศึกษาฝึกสอน การประชุมนิเทศนักศึกษาฝึกสอน และการประเมินผลการฝึกสอน ผู้วิจัยได้เสนอแนะว่า ครูพี่เลี้ยงประชุมนิเทศนักศึกษาฝึกสอนให้เข้าใจวิธีการปฏิบัติงานในโรงเรียน ควรแบ่งความรับผิดชอบในฐานะเป็นครูประจำชั้นให้นักศึกษาฝึกสอนที่ละน้อย ในขณะที่นิเทศการสอนในห้องเรียน ครูพี่เลี้ยงควรมีส่วนร่วมให้คำแนะนำต่าง ๆ แก่นักเรียน

¹ Dean Lewis Cheesbrough, "Effective and Ineffective Behaviors of the College Supervisor as Perceived by Elementary Student Teachers and Cooperating Teachers," Dissertation Abstracts Vol.32 No.5 (November 1971), p.2335-A.

ครูที่เลี้ยงควรให้ความเชื่อถือแก่นักศึกษาฝึกสอนในฐานะเพื่อนร่วมงาน และในการประเมินผลการฝึกสอน ควรมึหลักการและค่านึงถึงความยุติธรรม¹

ในปีต่อมา คือ ค.ศ. 1973 ได้มีงานวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของอาจารย์นิเทศก์คือ เรื่อง "บทบาทที่คาดหวังของอาจารย์นิเทศก์นักศึกษาฝึกสอนระดับประถมศึกษา ในรัฐ - จอร์เจีย" ผู้วิจัยคือ เบตตี เฮล วอเตอร์ส (Betty Hale Waters) ได้ใช้แบบสอบถามถามครูใหญ่ ครูที่เลี้ยง นักศึกษาฝึกสอน และอาจารย์นิเทศก์ในโครงการฝึกสอนของสถาบันฝึกหัดครู 26 แห่งในรัฐจอร์เจีย เพื่อจะได้ทราบถึงบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ที่ปฏิบัติจริงและที่คาดหวัง ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า บทบาทที่ปฏิบัติและบทบาทที่คาดหวังของอาจารย์นิเทศก์แตกต่างกัน โดยเฉพาะนักศึกษาฝึกสอนต้องการให้อาจารย์นิเทศก์ให้ความช่วยเหลือให้มากขึ้นอย่างเห็นได้ชัดในด้านการประสานงาน การให้คำปรึกษา และด้านการสอน แต่กลุ่มอาจารย์นิเทศก์มีความเห็นระหว่างบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังไม่แตกต่างกันมากนัก แต่ผลการวิจัยโดยส่วนรวมพบว่า บทบาทของอาจารย์นิเทศก์ในด้านการประสานงาน การให้คำปรึกษา และการสอน ที่ปฏิบัติจริงและที่คาดหวังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แต่เมื่อพิจารณาเฉพาะด้านการให้คำปรึกษา และด้านการสอน ความแตกต่างจะไม่มีนัยสำคัญ²

ในปีเดียวกันนี้เอง แมรี แคลร์ แอชบี (Mary Claire Ashby) ได้ทำการวิจัยเรื่องคล้าย ๆ กัน คือ "บทบาทของอาจารย์นิเทศก์ในความคาดหวังของครูที่เลี้ยง

¹ Donald Edward Schmidt, "The Student Teaching : The Creation of Policy Rules and Regulations Defining the Professional Role of the Student Teacher and the Cooperating Classroom Teacher Based upon Perceptions of Selected Ohio Principals and Teachers," Dissertation Abstracts Vol.33 No.7 (January 1973), pp. 3469-A - 3470-A.

² Betty Hale Waters, "Role Expectation of the College Supervisor of Elementary Student Teachers in the State of Georgia," Dissertation Abstracts Vol.34 No.8 (February 1974), pp. 4975-A. - 4976-A.

นักศึกษาฝึกสอน และอาจารย์นิเทศก์" โดยมุ่งศึกษาความคิดเห็นของบุคคล 3 กลุ่มเกี่ยวกับบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ที่ควรจะเป็น ได้เก็บข้อมูลโดยแบบสอบถามจากครูพี่เลี้ยง 64 คน นักศึกษาฝึกสอน 63 คน และอาจารย์นิเทศก์ 13 คน และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูพี่เลี้ยง 10 คน นักศึกษาฝึกสอน 10 คน และอาจารย์นิเทศก์ 5 คน ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าประชากรทั้ง 3 กลุ่มส่วนใหญ่มีความเห็นเกี่ยวกับบทบาทของอาจารย์นิเทศก์คล้ายคลึงกัน ทั้งอาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยงเห็นว่า อาจารย์นิเทศก์ควรจะได้ตรวจบันทึกการสอนประจำวันของนักศึกษา และควรใช้วิธีโอเพนในการประเมินผลการสอนของนักศึกษา แต่ นักศึกษาฝึกสอนไม่เห็นพ้องด้วยทั้งสองประการ บุคคลทั้งสามฝ่ายมีความเห็นสอดคล้องกันว่า อาจารย์นิเทศก์ควรออกนิเทศนักศึกษาฝึกสอนสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ไม่ควรจะน้อยกว่านั้น จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยพบว่า การนิเทศนักศึกษาน้อย ๆ มีส่วนสำคัญยิ่งต่อการสอนและการประเมินผลการสอนของนักศึกษาฝึกสอน¹

ต่อมาในปี ค.ศ. 1974 จูมา กุล บันดาวาล (Juma Gul Bandawal) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการฝึกสอนสำหรับสถาบันฝึกหัดครูในอัฟกานิสถาน" ทั้งนี้ก็เพื่อจะเสนอโปรแกรมเพื่อปรับปรุงการฝึกหัดครูของอัฟกานิสถานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยใช้แบบสอบถามกับตัวแทนของสถาบันฝึกหัดครู 42 แห่ง จาก 20 ประเทศ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลอันเกี่ยวกับคุณค่าของการจัดประสบการณ์ฝึกสอนทัศนคติของนักศึกษาฝึกสอนที่เปลี่ยนไปหลังจากฝึกสอน บทบาทของอาจารย์นิเทศก์ บทบาทของครูพี่เลี้ยง และการประเมินผลการฝึกสอน ทำให้ผู้วิจัยได้ข้อเสนอแนะสำหรับจัดโครงการฝึกสอนในสถาบันฝึกหัดครูของอัฟกานิสถานดังนี้คือ การวางแผนจัดการฝึกสอนร่วมกันระหว่างอาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยงจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการฝึกสอน ในขณะที่นักศึกษากำลังฝึกสอนในชั้นเรียนควรมีอาจารย์นิเทศก์คอยควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด นักศึกษาฝึกสอนจะได้เรียนรู้มากยิ่งขึ้นหากมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร สิ่งที่สำคัญยิ่งอีกประการหนึ่งก็คือ นักศึกษาฝึกสอนและครูพี่เลี้ยงจะต้องร่วมมือกันวางแผนการสอน

¹ Mary Claire Ashby, "The Role of the College Supervisor: Expectations of Cooperating Teachers, Student Teachers and College Supervisors," Dissertation Abstracts Vol. 34 No. 5 (November 1973), pp. 2428-A - 2429-A.

อยู่เสมอ การประเมินผลการฝึกสอนนั้น ครูพี่เลี้ยงควรมีบทบาทอย่างยิ่ง และเสนอแนะว่า ในขณะที่ฝึกสอน นักศึกษาควรมีประสบการณ์ในการสอนมากกว่าหนึ่งชั้นเรียน นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้เห็นว่า โครงการฝึกสอนจะได้ผลดีขึ้นอยู่กับบุคคลทั้งสามฝ่าย คือ นักศึกษาฝึกสอน ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ รวมทั้งจะต้องมีการประเมินผลการฝึกสอนที่ยุติธรรมอีกด้วย¹

สำหรับในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นั้น ในปี ค.ศ. 1978 เอี้ย จู คอง (Ai Choo Kong) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ทัศนะของนักศึกษาฝึกสอนเกี่ยวกับการฝึกสอน และข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงโครงการฝึกสอนของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมลายู" ผู้วิจัยมีความมุ่งหมาย เพื่อที่จะหาข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงโครงการ เตรียมนักศึกษาออกฝึกสอน และเพื่อปรับปรุงโครงการฝึกสอนของคณะ โดยใช้แบบสอบถามถามนักศึกษาระดับอนุปริญญาทางการศึกษา จำนวน 155 คน ผลของการวิจัยสรุปได้ว่า ก่อนการฝึกสอน นักศึกษามีความมั่นใจต่องานในหน้าที่ครูอยู่เพียงเล็กน้อย ความช่วยเหลือจากครูพี่เลี้ยงก็อยู่ในระดับน้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูพี่เลี้ยงปฏิบัติตามความต้องการของนักศึกษา ครูพี่เลี้ยงไม่ให้ความร่วมมือในการนิเทศการสอน กิจกรรมการฝึกสอนถูกจำกัดอยู่ภายในห้องเรียนเท่านั้น การประเมินผลฝึกสอนไม่เกิดจากความร่วมมือระหว่างนักศึกษาฝึกสอน และผู้นิเทศก์ นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้เสนอแนะว่า ควรพยายามประสานงานกันระหว่างสถาบันฝึกหัดครูและโรงเรียนฝึกสอนเกี่ยวกับประสบการณ์การฝึกสอน ประสบการณ์วิชาชีพ ภาควิชาปฏิบัติควรถือว่าเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญยิ่งในหลักสูตรการผลิตครู การฝึกสอน ควรจะได้รับความช่วยเหลืออย่างจริงจังจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และควรคำนึงถึงความต้องการและความพร้อมของนักศึกษาฝึกสอน ครูประจำชั้นในโรงเรียนฝึกสอนทุกคนควรมีโอกาสนิเทศนักศึกษาฝึกสอน และนักศึกษาฝึกสอนควรได้รับการนิเทศอย่างพอเพียง กิจกรรมการฝึกสอนควรรวมไปถึงกิจกรรมทุกอย่างของโรงเรียนฝึกสอน และในประการ-

¹ Juma Gul Bandawal, "A Proposed Student Teaching Program for Teacher Training Institutions in Afghanistan," Dissertation Abstracts Vol.35 No.6 (December 1974), p.3558-A.

สุดท้าย การประเมินผลการฝึกสอนควรจะต้องประสานงานกันอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่องกัน ตลอดระยะเวลาการฝึกสอน¹

สรุป

จากการสำรวจเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งของไทยและของต่างประเทศ ตามที่ได้กล่าวมา พอที่จะสรุปเกี่ยวกับความต้องการของนักศึกษาฝึกสอนได้ดังนี้

1. นักศึกษาฝึกสอนต้องการอาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยงที่มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่จะนิเทศการสอน และมีความเข้าใจในกลวิธีนิเทศการฝึกสอน ทั้งจากคุณสมบัติพื้นฐาน และจากประสบการณ์
2. นักศึกษาฝึกสอนต้องการความเอาใจใส่จากอาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยงให้มากยิ่งขึ้น โดยต้องการเวลาเพื่อพบปะสนทนา ต้องการให้ตรวจบันทึกการสอน ต้องการให้เข้าร่วมสังเกตการสอน รวมทั้งต้องการคำแนะนำช่วยเหลืออย่างเป็นกันเอง
3. นักศึกษาฝึกสอนต้องการคำแนะนำจากอาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยงเกี่ยวกับการปรับปรุงวิธีสอนและการจัดกิจกรรม การวัดและประเมินผลการสอน บุคลิกภาพ วินัย และทางปกครองชั้นเรียน และความสัมพันธ์กับบุคคลที่เกี่ยวข้อง
4. นักศึกษาฝึกสอนต้องการพบเห็นและรู้จักตัวอย่างที่ดีในการสอน ในการเป็นครู ทั้งจากอาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยง เพื่อเตรียมตัวให้พร้อมก่อนที่จะออกฝึกสอนและเพื่อการเป็นครูในอนาคต
5. นักศึกษาฝึกสอนต้องการความร่วมมือประสานงานกันระหว่างอาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยง ในการให้คำแนะนำช่วยเหลือ การวางแผนการทำงาน และการประเมินผลการฝึกสอน

¹ Ai Choo Kong, "Student Teachers' Perceptions of Thier Student Teaching with Recommendations for Improvement Program in the Faculty of Education, University of Malaya," Dissertation Abstracts Vol.39 No.6 (December 1978), pp.3525-A - 3526-A.

นอกจากนี้ จากผลการวิจัยบางส่วนยังพอสรุปได้ว่า ทั้งสถาบันฝึกหัดครูและโรงเรียนฝึกสอน รวมทั้งบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอน ยังขาดความรับผิดชอบในบทบาทของตน โดยไม่ไ้ร่วมมือกันอย่างจริงจังในการช่วยเหลือให้นักศึกษาฝึกสอนได้รับในสิ่งที่เขาต้องการและในการ เตรียมครูในอนาคตให้มีประสิทธิภาพ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย